

COESAR. VINDICATVS

S I V E

BREVIS DEMONSTRATIO

D E

IVRISDICTIONE REGI.

In Clericos Locorum Piorum Gubernatores.

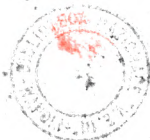
P R O

Domino Scipione Coppola.

*Sub Iudicio Domini Scipionis Martini Can-
se Commissarij, & Sanctæ Clare Con-
filiarij Integerrimi,*

E T

Patrocinio Iosephi Romani Scribentis.

Neapoli, Apud Nouellum de Bonis Typographum
Archiepiscopalem. 1668.

EO sanè quæ Dei sunt ne denegemus, sed quæ sò nec Cæsari quæ Cæsaris . Scipio Coppola exequutor dispositionis Frâcisçi Antonij Coppola

coram Regia Maiestate, ne Sacro eius Consilio dicam, vocat Reuerendum Præpositum congregationis oratorij maioris Neapolitani, administratorem, gubernatoremque Montis cuiusdam ab ipsomet testatore electum, petitque, vt computa reddat. Excipit ille, se tanquam Sacro Sacerdotij Characterè insignitum non posse à Regio, non secùs ac Sacro paritèr Consilio Iudicari, sed vix ab Ecclesiastico Iudice, ad què se remitti libentèr patitur. Cuius ergo dicemus Causam, cuius imaginè? Profectò, si Sacros intuemur ordines, vitæ probitatem, tam religiosa exercitia, cæteraque huiuscemodi, imaginem Dei esse fateamur necesse est; Hæc ergo omnia Deo ne denegemus. At verò, si ea, quæ pro Monte coniugiorum erecto administravit, introspicimus, si ea, quæ ad administrationem hanc suscipiendam

A 2

præ-

præparauit, examinabimus, qualia sūt,
 comparuisse in M. C. Vicariæ, instan-
 do, Montem hæredem declarari fol. 83.
 nec non ipsum gubernatorem fol. 103.
 pro vt reuera hoc decretum obtinuit.
 fol. 106. *Visa Comparitione fol. 103. Fuit*
prouisum, et Decretum, quod declarentur, pro
ut presenti Decreto declarari mandatur, Gu-
bernatores Montis erecti per qu. Franciscum
Antonium Coppolā Reuerendus Pater Tibe-
rius. Guastafierro Præpositus Congregationis
Oratorij, & V.I.D. Franciscus Ronzo ser-
uata forma testamenti; Et bona ab ea-
dem M. C. recepisse fol. 90. 91. 95. 96.
110. 125. 107. 132. 133. 108. Si inquā
 hæc omnia ad examen reducemus, ima-
 ginē dicemus Cæsaris; Igitur Cæsari ad-
 ministratiōis rationem reddat, dum
 à Cæsare administratiōem obtinuit, &
 ne iterū exceptionem hanc proponat,
 officio desistat oportebit. Quod vtrum-
 que caput demonstrabimus.

CAPVT PRIMVM.

5

*Quo demonstratur pluribus argumentis, Clericum
administratorem Montis esse conueniendum
coram Iudice seculari, variaque ad id
probandum de foro Clericali vti-
liter propalantur.*

Clericum igitur administratorem
Fori priuilegium deperdere ,
vt præfationum officio pro-
bationes ipse fungantur,

Primo probatur ex capitulo Sacerdotibus:

*ne Clerici, vel Monaci, vbi hæc. SACER-
DOTIBVS, & CLERICIS TVIS denun-
cies publicè, ne Ministri laicorum fiant, nec
in rebus eorum procuratores existant. Quod
si postmodum facere præsumpserint, & occa-
sione ipsius administrationis propter pecunia-
riam causam deprehendantur in fraude, in-
dignum est eis ab Ecclesia subueniri, per quos
constat in Ecclesia scandalum generari. Ex
qua dispositione deducunt DD. omnes,
clericum in aliqua arte, seu seculari
administratione delinquentem recogno-
scendum fore à Iudice seculari, pro vt
viden-*

videndi sunt *Bald. in addit. ad specul. tit. de reo: in princip. versic. Scholaris. Felin. in cap. Ecclesia S. Mariae de Constit. n. 68. Marfil. Sing. 694. Aufrer. tract. de potest. secul. in Ecclesiastic: reg. 1. nu. 24. 25: Petr. Crespetius in Summa Eccles. discipl. verbo; Cleric. vers. Clerici Secularia negotia non exercent. Aluarez. inspec. iuris Pontificij cap. 36. vers. Item ubi Clerici. Bobadilla in politica lib. 2. cap. 18. num. 90. Vbi plures refert. lit. F. Azueved. l. 14. tit. 5. lib. 3. Clar. S. fin. qu. 36. num. 43. Decian. tract. crim. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 143. Farinac. in praxi par. 1. qu. 8. num. 98. Fragos. de regim. Reipub. Christi: par. 1. lib. 2. de oblig. moder. Reipub. disput. 4. de leg. secul. S. 4. mem. 15. n. 376. et mem. 1. n. 330. Reg. Cap. lat. dec. 173. n. 41. usq; ad 44. tom. 2. Carleual. de Iudic. lib. 1. tit. 1. disp. 2. qu. 6. sect. 3. n. 453. Guitierez de Gabell. lib. 7. qu. 94. Vbi refert decretum Supremi Senatus Regis nostri, quod adducitur etiam à Ceuall. de cognitione per viam violentiae par. 2. qu. 64. num. 9. cum varijs casibus, inter quos hic. *El segundo caso es, quando algun Ecclesiastico delinquiriere en el officio, que tomò, como si es Medigo, Botegaro, Abogado, tutor**

tutor. o curador de algun minor, ò tiene officio de Su Magestad, Presidente de Axienda, o Consejero, y delinque en el &c. Porque en-
 son &es ratione officij potest puniri in bonis, &)
Iudex Secularis est competens. Hæc ille,
 aitque esse bonum tex. in l. in Criminali C.
 de Iurisdictione omnium Iudicum. Sic paritèr sentit *Benedictus in cap. Raynucius ver-*
bo, & Vxorem dec. 2. n. 155. vbi ait ità ser-
 uari in Regno Franciæ, hâcquæ senten-
 tiam veram esse concludit *Cenall. loc. cit.*
qu. 64. nu. 13. Sicque iudicatum, & pra-
 cticari apud Hispanos. Ità quoque
 seruari inquit *Cassaneus in consuetud. Bur-*
gundiae rubr. 5. S. 1. n. 79. & iudicatum in
 Curia Parisiensi refert *Tiraquell. de re-*
tract. lign. S. 3. gl. 1. num. 81. Alij; apud
 citatos videndi.

- 2 Et quamuis in *Pragmatica prima: de Eccle-*
siasticis personis, prohibeantur Clerici
 officia publica exercere ex eo, quia de-
 linquentes non possent à Iudice secula-
 ri puniri, nec cognosci; hæc ratio tamē
 non contradicit dispositioni dicti *Cap-*
tuli, Sacerdotibus, cum intelligenda sit,
 dummodò trina non præcesserit moni-
 tio;

3 tio; Nàm certum est, ad hoc, vt Clerici negotiatores, vel artem, aut publicum officium seculare gerentes puniri deinde possint ex aliquo delicto à Iudice Seculari, ter prius esse admonendos. *capitulo: in Audientia, de Sententia Excomunicacionis: & capitulo: ex literis: de Vita, & honestate Clericorum*: Sic in puncto *Marta de Iurisdictione: Centuria 2. par. 4. casu 127. vel saltèm vnica Synodali prohibitione, ex Hostiense in summa. §. 11. versic. Ego Intelligo. Cassaneus eod. §. 5. nu. 71. contra Abbatem in d. cap. Sacerdotibus. n. 7. in fine*, licèt *Ceuall. in d. quest. 64. num. 15. in fine* nullā requirat monitionem; & *Pereira de Manu Regia par. 2. cap. 26. num. 15. versic. nec apud nos*: dicat huiusmodi monitiones apud illos non esse in vsu.

Si igitur Procurator rerum secularium ter monitus perdit fori priuilegium, cur nostro in casu non illud amittet administrator, dùm bona sunt à Seculari relicta?

Nec dici potest, disparem esse rationem inter casum *dicti Capituli Sacerdotibus*, & no-

& nostrum, cum ibi agatur de rebus il-
 licitis, hìc vero de licitis, qualis est mós
 pro pauperularum collocatione; in quo
 exercitio nō solūm administrator ter mo-
 nendus non est, sed compellendus ad
 opus tam licitum: Nām in promptu est
 responsio, quia Clericus duplici ex ca-
 4 pite fori priuilegium amittit, hac diffe-
 rentia, vt modò opus sit monitione, mo-
 dò secus. Primus casus est, cūm illicita
 5 exercet, tunc namq; monitio requiritur,
 & meritò, dum illicita, & incompatibi-
 lia cum Clericatu Clerico non conue-
 niunt; quare hoc in casu monitio ope-
 rabitur, vt non solūm Clericus delin-
 quens fori priuilegium perdat quoad
 bona, quæ aliundè, vt in secundo casu
 dicemus, absque monitione perdi pote-
 6 runt, sed quoad mulctam; cum possit tūc
 7 castigari, & puniri in persona. Alter ca-
 sus est, cūm Clericus non exercet illicita,
 & incompatibilia cum Clericatu,
 pro vt est materia, in qua versamur, &
 tunc quis dixerit requiri monitionem,
 cum ad opus bonum quemlibet hortari
 debeamus, non monere, vt ab illo desistat

B

stat

stat? Verùm non indè fit, vt pro redditione computorum non conueniendus sit coram Iudice Seculari ratione administrationis rei secularis, ex qua forum fortitur tanquam per contractum.

8

Quòd si Vrgebis, Clericum quamuis volentem non posse foro renunciare, cum huiusmodi priuilegium personale non sit, cui renunciari valeat, sed potius toti Collegio Ecclesiastico publicè sit indultum, cui priuatorum pacto derogari non potest *ex cap. Si diligenti: de foro comperenti*. Respondetur dupliciter. Primo,

9

quia aliundè habemus *in cap. 1. de homicid. in 6.* Clericum puniendum à Iudice laico, si agatur de assassinio, sic pariter *in cap. in Audientia de Sens. Excommunicationis*. si quis, relicto habitu, Apostasiam

10

amplexetur, & in crimine deprehendatur, vel si deferat arma militaria *cap. in Audientia, de Sens. Excommunicationis*: Si uè,

11

dimisso habitu, diu seua exerceat: *cap. ex parte: de Priuilegijs: cap. perpendimus. de Sententia Excommunicationis*, aut ioculator, & goliardus sit *cap. 1. de Vita, & honestate Clericorum in 6.* vel actualitè degradatus *cap.*

*cap. nouimus de verbor. signif. cap. 11. de
penis in 6. Quod idem dicendum de Cle-
rico verbaliter deposito, qui postmodū
tanquam Incorrigibilis excommunica-
tur cap. cum non ab homine : extra de Iudi-
cijs, vel de coniugato vestem, & tonsu-
ram Clericalem non deferente cap. 1. de
Cler. coniug. in 6. vel de Clerico carnifi-
cum, macellariorum, tabernariorumq;
officium publicè exercente. Clement. 1. de
Vita & honestate Clericorum; aut de eo,
qui in minoribus constitutus duas ha-
buit vxores, siuè cum vidua, vel corru-
pta contraxit, cap. 1. de Bigamis in 6.; vel
qui, postquam à Iudice Seculari captus
est, se in carcere clericari fecit, vt con-
cludit Io. Andr. in cap. unico: de oblig. ad
rat.*

Igitur omnibus his casibus Clericus delin-
quens fori priuilegium amittet, & pu-
nietur in persona à Iudice laico, & ta-
mèn neque volens poterit foro Ecclesia-
stico renunciare. Cur hoc accidit? si
quia sic in Canonibus habemus disposi-
tum, eadem ratio militabit in casu no-
stro, quem putamus expressum in d. cap.

Sacerdotibus, si quia Clericus patrans illicita recognoscendus est à Iudice Seculari; hoc falsum est: cum in plurimis delictis Clericus nō perdat fori priuilegiū;

- 12 Dū statim vrget dictū illud. *Nolite tangere Christos meos*. Vndè siuè agatur ciuilitèr, siuè Criminalitèr, ad Iudicē Ecclesiasticū remittendi sunt. *cap. vt si Clerici: de Iudic. cap. nullus Iudicum: de foro competentis; nec alitèr sensu in Auth. statuimus C. de Episcop. & Cler. Federicus Imperator, qui ex Canone: omnes Principes 33. quest. 1. tanquam*

- 13 Princeps a Christo Ecclesiam tuendam suscepit, & tamèn delicta sunt illicita.

- 14 Præterea poterit Secularis Iudex Clericos punire, si ex causa Pontifex Principi Seculari potestatem præberet, vt ait *Zabarel. in repet. Clement. perpendimus: de Sēt. Excom. vel si Iudex Ecclesiasticus iustitiam non exercendo negligentiam ostēderet: ex cap. Principes Seculi 23. quest. 5. & tamèn Priuilegium personale non est, sed potius toti Collegio Ecclesiastico publicè indultum, cui priuatorum pacto derogari non potest.*

- 15 Tādē vt ad pœnā pecuniariā, siuè rei amissioni.

tionem deueniamus, poterit Iudex laicus Clericum punire si arma asportauerit *per tex. secundum Io. Fabr. in l. addictos C. de Episcop. Audientia, & ibi gl. Super verbo: Vindicetur. Redin. de Maiestate Principis versic. Imperatoriam Maiestatem num. 163. & seq. Bobadill. in sua politica lib. 2. cap. 18. n. 66. cum seq.* Sicque absque Excôunicationis scrupulo illum armis spoliabit, cum huiusmodi cognitio ad Secularem Iudicem, & Reipublicæ rectorem pertineat *ex Couarr. pract. qu. cap. 33. num. 7. in fine*, quem sequuti sūt innumeri recentiores relati à *Marta de Iurisdictione par. 4. cent. 1. casu 7.* qui, licet *nu. 20. & 21.* suadere studeat, tunc tantum Clericum deperdere arma, cum nudum ministerium sine vlla facti cognitione adhibetur, fallitur, dum quæcumque armorum amissio, ni fortuita, actum cognitionis requirit, sicque attempta ratione per ipsum adducta, si benè introspectiatur, vel Clericus nunquā arma deperderet, vel semper, quod verius est. Poterit quoque Iudex laicus Clericum punire ex offensa Regijs officia-

cialibus facta, *ad tex. in l. unica ff. si quis
Ius dicenti non obtemperauerit: adducta à
Cassaneo in Consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. n.
83. vel ex falsa depositione coram eo fa-
cta. Decian. in tract. crim. lib. 4. cap. 9. n. 82.
eo. 1. Anzald. de Iurisdic. par. 2. tit. 10. cap.
25. n. 1. cum seqq. Vel ex usurpatione Re-
giæ Iurisdictionis, & faciunt notata per
Innocentium in cap. olim: de restit. Spoliatorū,
17 & cap. dilectus de pœnis. Vel ob deposi-
tum receptū à Iudice Laico. Capell. Tho-
losan. dec. 62. Afflic. dec. 24. Olav. in anti-
nomia Iuris lit. C. ex num. 23. Caroc. in tract.
de deposito: tit. de caus. nu. 40. Surd. conf. 280.
num. 11. Reg. Capyc. latr. dec. 123. num. 10.
tom. 2. alijsque casibus, quos recensent
dictus Cassaneus in d. §. 5. Decian. loc. cit. nu.
142. & Bobadill. in sua politica lib. 2. cap.
18. n. 60. Et tamèn Priuilegio Fori neq;
ex pacto renunciari potest. Quare vi-
demus, regulam illam infinitas propè
modum pati exceptiones.*

- 18 Secundo respondemus, Clericum nō per-
dere in nostro casu fori Priuilegium vo-
lentem, sed nolentem, & ex quadā ne-
cessaria consequentia ex aliquo antece-
denti

denti deducta; quatenus scilicet is administrator est rei secularis. Nam volens res Secularis administravit, sed ex administratione vel inuitus trahitur ad Forum Seculare, sicuti dicimus de eo, qui volens patrat homicidium, & inuitus postea subit poenam; prout sic respondet *de Grasfis de effect. Clericat. effect. 1. num. 985.* qui etiam respondet, regulam illam militare, cum Clericus se tanquam reum principaliter submitteret Iudici laico, non quando contingentè, quia tunc Ius constituit sui Iudicem, licet originem trahat ex facto ipsius Clerici, quia multa fieri permittuntur incidentè, & in consequentiam, quæ principaliter fieri prohibetur *l. 1. de authorit. iutor.* (Sunt eius verba) pro qua re vide *Ludou. Romanum in l. cui Iurisd. 2. ff. de Iurisdic. omnium Iudicam: nu. 8. & alios citatos ab Anzald. de Iurisdictione par. 2. tit. 10. cap. 25. num. 8. 9. & 10.*

Nec denique dicas, Præpositum esse administratorem non bonorum Secularium, sed Montis erecti pro collocatione pauperularum, sicque rei Ecclesiasticæ ;
Nam

19

Nam respondeo, locum non dici Ecclesiasticum, ni autoritate Episcopi constructus sit, vt probant *glos. in Clement. 2. de prabend. in verbo Ecclesia. Bald. in auth. hoc Ius porrectum num. 2. C. de Episcop. & Cleric. Idem consil. 465. lib. 1. Paul. de Castr. in l. Orphanotrophos in princ. C. de Episc. & Cleric. Capra cons. 97. Castell. dec. 2. num. 12. 13. to. 1. Menoch. de recuper. remed. 15. num. 22. & 31. Guttiereꝝ Canonic. lib. 1. c. 35. num. 29. Mascard. concl. 869. Mantie. de tacit. & ambig. lib. 25. tit. 6. num. 169. Ceuall. tom. 4. qu. 896. num. 982. Egid. in repetitione leg. 1. nu. 5. C. de Sacrosanctis Eccl. Flores Variar. lib. 2. qu. 21. num. 179. Barbosa. ad Concil. sess. 22. de reformat. cap. 8. n. 7. & de Iure Ecclesiastico cap. 39. nu. 51. alios refert, & sequitur Gipt. obseru. ad lib. 1. dec. 95. Capyc. latr. num. 16. Mastrill. decis. 110. nu. 9. & 10. Reg. Merlin. controuers. forens. tom. 1. cap. 65. num. 7. Chokier de Iurisdictione ordinaria in exempl. par. 14. qu. 57. & par. 1. qu. 31. Romanus Consil. 877. n. 13. circa finem. Vnde, licet locus extruatur à Clerico, adhuc illum remanere profanum substinent *Federic. de Senis cons. 130. Abb.**

in

20

in cap. inter dilectos de donationib. ex ratione, quam reddit cap. ad hac: de Religiosis domibus; Sicque sentit Pereira tit. de Visitatione Hospitalium, & Cappellan. lib. 1. tit. 62. §. 39. cap. 17. in fine, qui num. 11. ex

21 *eo, quòd locus autoritate Episcopi cō-*
structus nō sit, ne pium quidem esse ait
reddens rationem datam à Gabriel. lib. cō-
muniū. tit. de Pia causa, conclus. 2. quia,
nemo priuatus locum religiosum facit,
quicquid sit, si secūdu Valasc. consult. 105.

22 *dicatur pius lato modo, quatenus scilicet*
opponatur impio; prout idem dicimus
de beneficio, quod non vocamus eccle-
siasticum, ni autoritate ecclesiastica cō-
stitutum sit, ex glos. versic. si beneficiarum
clemen. 2. de edendo. de Grassis dec. 12. num.
9. de prabend. Guid. pap. dec. 187. num. 1.
Bertrand. cons. 379. num. 1. lib. 6. Silua: de
Beneficijs. par. 1. qu. 5. num. 29. Gonzal. ad
regul. 8. Cancellaria glos. 5. nu. 7. Melchior.
Lother. de re benefic. lib. 1. qu. 5. nu. 40. Ca-
ualer. dec. 639. n. 8. Barbos. de offic. & po-
test. Episcopi par. 3. alleg. 70. post num. 35.
versic. illud; Igitur si mons iste non est ere-
ctus autoritate Episcopi dubium non
 C est,

est, quin adinstar loci nec ecclesiasticus sit, nec pius, ni largo modo, pro vt
 23 scripsit *Capra conf. 97. num. 4.* Quapropter remanet secularis, potissimum, quia bonis secularium fundatus est.

Secundò probatur nostra assertio argumēto adducto ab *Ansaldo: de Iurisdictione*

24 *Ecclesiastica cap. 29. par. 2. tit. 11.* Nàm Episcopus est à lege Cæsarea, & Pontificia creatus exequutor in relictis ad pias causas l. *nulli licere 28. §. sin autem persona non designata. C. de Episc. & cleric. cap. nos quidem 3. de Testament.* Et tamen tenetur facere Inuentarium coram Iudice seculari. Est *Stephani aufrer. in tract. diuersorum tom. 5. de potest. seculari super ecclesiasticas personas. reg. 2. num. 12. in fin.* *Phanucius in tract. diuers. de Inuentario, et eius confect. questione 240. n. 25. ad finē,* alios plurimos allegāte *Carolo de Grassis de effectibus Clericatus effect. 1. nu. 1100. Marcus Ant. Thomas. dec. 89. num. 14.* Adeoque tam clericus, quàm episcopus exequutor coram seculari Iudice tenetur reddere rationem, prout docuit *Speculator in tit. de Instrumen. edit. §. nunc verò ali-*

aliqua, nu. 45. versic. sed verò quod pratori.
idque ex d.l. nulli licere; Sic paritèr fensit
Archidiaconus in cap. Episcopus. 5. distinct.
88. nu. 1. Innocentius in cap. significantibus
38. de offic. deleg. : Io. Andr. in cap. Ioannes
19. de Testament. Paul. de Castr. cons. 332.
vol. 1. Salicer: in cap. nulli C. de Episcop. &
Cleric. Bald. in l. penultima: C. de donat. Ber-
teachin. in tract. de Episcop. par. 6. lib. 4. n. 29.
redditq; rationem Marian. Soccin. Sen. in
cap. 1. de For. compet. num. 52. versic. vige-
mo octauo fallit. Quia nempe non conue-
nitur, & agit vt Episcopus, sed vt exe-
quutor, & vt pater, & legitimus admi-
nistratoꝝ pauperum, prout antea dixe-
rat Io: Franciscus à Ripa in cap. decernimus
2. de Iudic. num. 23. & tenet post relatos
Ansaldo. loc. cit. in fin. Igitur, si clericus, vel
Episcopus exequutor legatorum pioru
conueniri potest coram Iudice laico, an
non idem dicendum de administratoꝝ?
Nec obstat quod ait Abb. in clement. vnica: de
Testam. ex text. in cap. Ioannes 19. de Te-
stament., Et d. Clement. vnica: esse hos
conueniendos coram Iudice ecclesia-
stico, qui illius subditi sunt, quem non-

nulli sequuti sunt relati *ab eod. Ansaldo* ;
 nam, licet Episcopus , & clericus qua-
 tales subditi sint Iudici ecclesiastico ,
 qua administratores verò subditi erunt
 eius, cuius bona administrat. Reliquum
 est, vt pro nostræ secundæ probationis
 firmitate soluamus obiectionem *Mariae*
substantientis par. 4. cas. 148. num. 7. cleri-
 cum exequutorem non posse coram Iu-
 dice laico conueniri.

Primum eius fundamētum desumpsit ex ijs,
 quæ scripsit *in casu 127. ubi nu. 5. & seqq.*
 voluit clericum delinquentem in aliquo
 artificio laicorum, quod exercet; siue
 in quocumque officio laicali non posse
 à principe seculari, aut à Iudicibus laicis
 artis illius recognosci, nisi ter monitum.
 Vndè videtur meo iudicio sentire Mar-
 ta, clericum exequutorem non conue-
 niri posse coram laico Iudice, dum trina
 monitio non requiritur in exequutione
 rerum piarum.

26 Sed error huius primi fundamenti in hoc
 stat, quod supponitur, trinam monitio-
 nem esse illam, quæ efficit, vt fori priui-
 legium amittatur, quod falsum esse su-
 pe-

perius ostendimus, dum illa requiritur tantum in rerum illicitarum administratione; in nostro autem casu alio capite fori declinatoria non sibi vindicat locum, pro ut hucusque probauimus, & probabimus.

Alterum eius fundamentum, quod adducit *d. casu* 148. est, quia quilibet administrator tenetur reddere rationem cum exhibitione librorum, secundum *Bartol.* & alios in *l. 1. §. officio, ff. de tutel. & ration. distrah.* & conficere inuentarium, ex citato *Bertacchin. in tract. de Episcop. par. 6. lib. 4. num. 32.* aliàs aduersus administratorem iuratur in litem, ut probat *Riminald. Iun. cōf. 53. vol. 1.* Sed leges, de Iure Iurando in litem, non habent locum contra ecclesiasticos, alioquin si leges ciuiles contra clericos obseruarentur, læderetur ecclesiastica libertas: ad notata in *capit. Ecclesia Sancta Mariae de Constitutionibus*: Quinimo hoc Iuramentum irrogat pœnam reo ex voluntate iurantis; Sicque subintrat regula, quod leges pœnales non habent locum in clericis; igitur clerici exequutores nullo modo conueniendi sunt

sunt coram laicis Iudicibus .

28 Sed hoc secundum fundamentum pari facilitate soluitur; siquidem non dubitamus, quin Iura Cæsarea non ligent clericos , quia poenæ per illa statutæ eos nō ligant; Ast Marta debuisset aduertere, huiusmodi Iura ligare administratores, ni clericos; adeoque clericos ordinario remittimus; administratores Cæsari: Quare, sicuti clericus duplicem potest personā representare, & sub duplici formalitate, cum vnicus, idemque homo ob separatas, quas in se continet rationes, possit plurium personarum vicem gerere. *Triphoninus in l. tutorem 22. de his, quibus ut indign. Celsus in l. et proculo 20. ff. de leg. 2.* Non est ratio, cur sub diuersa formalitate vnicum semper sortiatur forum, & non diuersum; Sicque par est, vt, si dum conuenitur tanquam clericus, sortiatur forum ecclesiasticum, dū conuenitur, vt administrator, sortiatur forum eius, cuius sunt bona, quæ administrat, adeoque ex dictis forum seculare; Quod si dixeris semper considerandam fore qualitatem ecclesiasticam, dicam ego semper

per considerandam fore qualitatem se-
cularem, cum nulla maior reddi possit
ratio pro qualitate ecclesiastica; neque
recurrendum est ad fauorem ecclesiæ,
29 quia illa tanquam cultrix Iustitiæ suum
vnicuique tribuit, quare, si clericus tã-
quã administrator erit de foro seculari,
sibi non tribuet, quod alienum est.

30 Tertiò probatur nostra assertio paritate
tutoris; Nam clericus tutor tutelam à
manu Iudicis laici recipiens tenetur red-
dere computa coram Iudice laico, vt te-
stantur *Carolus de Grassis, de Effectib. cle-
ricatus: eff. 1. num. 984. Fragos. de Regimin.
Reipubl. Christ. par. 1. lib. 2. de oblig. moder.
Reipubl. disput. 4. de legib. secular. §. 4. mem.
15. nu. 375. & alij, quos refert Escobar:
de ratiocin. cap. 7. qui opiniones diuersas
studet conciliare; de qua re consulendus
est de Marin. lib. 1. resolut. cap. 53. & 2. c.
177. Ergo etiam nostro in casu Præposi-
tus, qui administrationem à manu Ma-
gnæ Curix Vicarię recepit, sicque à Iu-
dice laico, non poterit quo ad redditio-
nem computorum eundem effugere.*

Iam scio Sacrum Consilium iunctis aulis
ali,

aliter sensisse de Tutore apud *Ronit. dec.*
 20; Sed nec ignoro contra huiusmodi de-
 cisionem optimè, & fusissimè scripsisse
Capyc. lat. quilib. 2. consult. 102. varia
 argumenta, & Doctorū responsa expla-
 nat, & in calce consultationis hæc ponit,
Ex quibus quamuis maxima sit auctoritas
rerum iudicatarum, & semper sit veneran-
da à me illa Sacri Consilij, in quo per tot an-
nos tanquam vnus ex Regijs Consiliarijs el-
aboraui; tamèn, quia videtur, quod contra-
ria opinio sit magis communiter à DD. rece-
pta, adhuc quæstio prædicta dubia apud me
remanet, & ideo, cùm casus acciderit, erit
cogitandum. hæc ille: sed ne ab autho-
ritate S. C. discedamus, ibi, vt aduertit
idem Reg. post num. 18. agebatur de tu-
tela legitima, quo casu, cum Iura ipsa
huiusmodi tutelæ exercitium permittât,
vt in can. peruenit 87. distinct. can. 1. & 2.
88. dist. l. Orphanotrophos. C. de Episc. &
Cleric. S. Deo autem amabiles: authent. de
Sanctiss. Episc. auth. Presbiteros C. de Epi-
scop. & Cleric. Casarus in spec. peregrinar.
qu. lib. 1. qu. 19. S. 2. n. 14. Mirū ergo non est
si clerici fori priuilegium non perdant,
 nec

nec teneantur reddere rationem alicuius rei, quam legitimè, & misericordia moti administrandam susceperunt. Sicq; optimo Iure Sac. Consilium clericum ad Iudicem Ecclesiasticum etiam quoad bona remisit. *Reg. de Marin. resol. quotid. lib. 2. cap. 177. n. 8. & 9.* at non idem dicendum est de clerico, qui vel tutelam non legitimam suscepit, vel quamcunque tutelam animo lucri faciendi; tunc namque par est, ut, dum è manu Iudicis laici lucrum recepit, coràm ipso computa reddat.

Quam distinctionem admittit *Escobar*. eamque non benè impugnat *Rouit. d. decis.* dum ait, non posse assignari rationem, cur clericus non teneatur reddere computa coràm Iudice laico propter tutelā, quæ illi permissa est, verùm teneatur propter tutelam, quæ, licèt positiuè permissa non sit; tamèn non reperitur prohibita, qualis est affectata tutela animo lucri faciendi; siquidem ratio potest esse multiplex; iuuabit verò, ne nimis diuertamur, duplicem assignare. Prima sit, quam supra retulimus, quia scilicet

D

de-

debet reddere computa clericus coràm illo Iudice, e cuius manu lucrum capit, cum hæc videatur quædam species recõ-
 uentionis. Altera, quia, dum Iura Cano-
 nica permittunt tutelam legitimam, om-
 nemque aliam, quæ non administretur
 spe lucri, illam exercentes videntur
 exercere positiui Iuris permissione; me-
 ritò igitur forum non perdunt. Secus
 verò est, cum exercent tutelam non po-
 sitiue permissam; tunc namque clerici
 non possunt excipere, se exercuisse opus
 permissum positiue, sed solum non veti-
 tum, quatenus scilicet non possent per
 ecclesiasticos ob huius operis exercitiũ
 puniri; Quare subintrat regula, quod,
 dum ratione lucri, non autem Iuris per-
 missione opus illud exercuerunt, cõputa
 reddât coràm eo, à cuius manu tutelam
 non permissam per Canones susceperũt.
 Hoc posito, certum est, administrationẽ
 per Præpositum susceptam non esse le-
 gitimam, sed potius lucro obnoxia, dum
 ex tali administratione aureos centum
 singulis annis recipit; igitur subintrat
 regula tradita per Escobar loquen-
 tem

tem de tutore , tãquam ab omnibus fe-
rè cõmunitè recepta .

Reliquum est, vt soluamus quandam *Mar-
ta* oppositionem subſtinentis , tutorẽ
Clericum , licèt à manu Iudicis laici tu-
telam recipientem , eſſe conueniendum
coràm Iudice eccleſiaſtico .

Hoc ipſe *parte quarta caſ. 148.* probat du-
plici medio . Primum eſt, quia clericus
quamuis volens nequit clericali Priuile-
gio renunciare . Sed ad hoc ſuprà re-
ſpondimus .

32 Alterum eſt , quia ſemper DD. considera-
runt, illum eſſe Iudicem competentem
tutoris , cui ſubeſt perſona tutoris ,
quamuis bona in aliena iuriſdictione
ſint , ſicque in danda tutela attenditur
Iudex perſonæ tutoris , cum iuriſdictio
reſpectu bonorũ tutelę dependeat prin-
cipaliter à perſona, quæ illam exercet ;
Si igitur in danda tutela attenditur Iu-
dex perſonæ tutoris, tutor clericus ſem-
per coràm eccleſiaſtico Iudice conue-
niendus erit .

Sed hoc argumentum in eo deficit , quòd
ſupponit in datione tutoris attendendã

D 2

eſſe

esse personam tutoris; Nàm non negatur, cùm agitur de Iurisdictione Iudicis in dando tutore attendendum fore Iudicem personæ per *l. 1. in fine*, & *l. Pupillo, ff. de Tutor. & Curat. datis.* ad differentiam curatoris, qui datur à Iudice bonorum *ex leg. 1. in versic. ubi eorum sunt facultates. C. ubi tutor. vel Curat.* ea ratione, quia tutor datur personæ, curator rebus; verùm sicuti tutor datur personæ pupilli, & Curator bonis eiusdem, ita debet dari tutor à Iudice personæ Pupilli, non tutoris; & curaror à Iudice bonorum eiusdem, non autem curatoris; quãdoquidem, vt datio tutoris valeat, oportet, vt pupillus sit de Iurisdictione illius, qui tutorem dat, sicq; loquuti sunt *Ulpian. in l. 1. in fine, ff. de tutor. & curator. datis ab his. vbi Bartol. n. 5. & Martian. in l. propter litem §. licet, ff. de excusat. tutor.* Sicq; scripserunt. *Alexand. conf. 44. nu. 17. vol. 5. cateriq. DD. ab re citati pro se à Marta.*

33

34 Quinimo adeò verum est, non attendendũ forum tutoris, sed pupilli, vt tutor ipse nõ habeat fori declinatoriam tam de Iure Canonico, *ex Clemens. unica de Testam.*

35

Itam. quàm de Iure Ciuili ex auth. de Collatorib. S. super, & S. si quis autem: collatione
9. & in l. 1. & 2. C. vbi de ratiocinijs agi
oporteat; quod in specie casus, de quo lo-
quimur, videtur considerasse Scaccia: de
Iudic. caus. civil. crimin. & heretical. lib. 1. n.
94. vbi hæc. sexto limitatur, vt non habeat
locum, quando clericus conueniretur ratione
officij alieno nomine tanquam tutor, seu cu-
rator, quia non attenditur persona clerici, sed
eorum, ex quorum persona conuenitur. Hic
autem ad maiorem nostræ probationis
confirmationē omittendum non est, si fi-
des præstanda Aufserio: de potest. secul. in
in ecclesiasticos reg. 2. fallent. 28. & seq. &
& regul. 4. num. 28. qui multos allegat
Borgn. de tut. & curat. cap. 1. n. 288. versic.
& quod à Iudice laico, & Bald. in l. Gene-
raliter C. de episc. & cleric. Iudicem com-
petentem in dando tutore Clerico Pu-
pillo, esse secularem, nec absque ratio-
ne, cum, vt diximus, tutor Datiuus ne-
queat esse clericus, sicque secularis dā-
duus esset à seculari Iudice. Quare, cum
nostro in casu agatur de administratio-
ne, quæ non dicitur legitima, sicuti
data

data fuit à Iudice seculari, sic esset exercenda per secularem, igitur quamvis exerceatur à clerico, attēditur Iudex secularis, qui fuit competens in dando. hoc assumptum probatur, quia Iudex cōpetens in dando, est etiam competens in exercendo, cum nulla sit maior ratio; igitur si secularis fuit competens in dando, qui de facto declaravit, administratōre reum conuentum, idem erit competens in exercitio, ac proinde in redditione computorum.

Et quamvis videatur ob stare *Capitulum irreligiosum prorsus; distinct. 87.* illud tamē ad rem non facit; dum in eo habemus, Olimpiū Diaconū suscepisse duorū suorum nepotū curam, sed cum debuisset eorum res fidelitē administrare, partem rerum vendidit, partem retinuit, quare Pontifex præcepit Episcopo Fortunato, ut eos defenderet, & ōnia eis restitui faceret. Hinc quærerem ego, erat nē ibi quæstio de fori declinatoria? non utique; quid mirum ergo, si Pontifex summa ductus pietate iussit, ut pupillis iustitiam administraret? Præterea non
nē

nè poterant Pupilli esse Clerici? & tandem non negamus nos, nō posse Episcopum cognoscere computa clericorum administrantium, sed non inde nequibit, parte instante, Iudex secularis procedere.

37 Quarto probatur nostra assertio ex ijs, quæ docuit *Pereira de manu regia par 1. tit. 62. §. 3. de Visitatione Hosp. & Cappell. cap. 17. num. 17.* Hic namque inquit in casu, quæ proponit, prouisoem Regium, re maturius pensata, potuisse ingeri in assumendis rationibus, & administrationis ratione factæ in Cappella per moniales, vel monachos, quibus concessa erat administratio, non autem per ordinarios Visitatores Episcopi *ex tex. in clemen. unic. de Testam.* Redditque rationem, quia exemptus suscipiens administrationem in aliquo loco tacitè exemptioni renunciat, & se ordinario loci submittit: *cap. 1. de Priuileg. in 6.* Sed opinio contraria fundabatur in hoc, quia, sicuti, quando administratio est à laico instituta, cognitio in totum spectat ad seculares, sic pariter quando est instituta à clerico, spectat

Stabit ad Prælatum; Quare ex opinione contraria etiam intentum referimus, cū in nostro casu administrator sit institutus à laicis; Vnde, quamuis opinio contraria *Pereira* esset verior, illa adhuc nobis esset fauorabilis; pro qua re vide eundem *dec. 58. n. 28.*

- 38 Sexto Probatur nostra assertio, nam, si questio sit de feudo, quamuis in feudatus sit clericus, & dominus feudi secularis sit, listerminabitur coram ipso Domino; adeoque ratione feudi poterit clericus coram Iudice laico conueniri *cap. ex transmissa cap. verum: de foro competenti. Farinac. in pract. crim. tit. de Inquisit. qu. 8. num. 22. Bobadill. in sua Politic. lib. 2. cap. 8. num. 155. Thomas del Bene de Immun. & iuris d. eccles. cap. 8. dubit. 47. sect. 1. num. 13. tom. 1.* Et tamèn neque volens potest clericus beneficio fori renunciare. Igitur, cum secundum *Andr. in cap. 1. quis dicatur dux.* valeat argumentum è feudo ad officium, idem dicendum erit in re nostra, vt scilicet licèt Præpositus, quamuis velit, nequeat fori Priuilegio renunciare, debeat tamèn ratione officij, siuè ad-
- 39

- administrationis coràm Iudice laico cō-
ueniri ; Et ratio fundamentalis , ni fal-
lor , ea videtur esse , vt in simili conside-
rauit idē *Thomas del Bene loc.cit.in c. 9. sect.*
 40 *8. dub. 3 5. n. 6.* Quia scilicet potest homo
diuersis respectibus diuerso Iure , & qua-
litate censerī , teste *Vlp.in l. 5. et 7. de sti-*
pulatione seruorum : vndè , licet Clericus
reperiatur , non indè tamèn sequitur , nō
posse considerari laicum ratione officij .
Hinc patet , vt aliquid tandèm noui su-
pèr foro competenti dicamus , falsum
esse , quod *DD.* ferè omnes scripserunt
 41 *supèr cap. si diligenti: de foro competenti* , cūm
dixere , clericum quamuis volentem nō
posse fori priuilegio renunciare , cum ex
tot supra enarratis casibus videatur ta-
cita renunciatio fori , siuè orta sit ex cō-
tractu , siuè ex delicto , siuè ex aliqua ad-
ministratione : Id verò , quod clericis
 42 prohibetur , est , vt expressè nequeāt re-
nunciare fori priuilegio , & sic per pa-
ctum , non autem absque pacto , & taci-
tè , prout *ex glos. in cap. tua : extra de Apo-*
stat. nobiscum sentit Farinac. in pract. crim.
tit. de Inquisit. quod idem etiam scripsit

E

Se-

*Seraph. de Iuram. priuil. 91. nu. 6. Legatur
 quæso tota capituli dispositio, & ad oculo-
 rum videbitur, rem sic se habere. Nos
 vero eius loca cæsim rescribamus, ibi,
 immemor constitutionis, qua cauetur, pacto
 priuatorum Iuri publico minime derogari. De-
 indè Manifeste patet, quod non solum inui-
 ei, sed etiam voluntarij pacisci non possunt.
 Postmodum. Cum nō sit beneficium hoc per-
 sonale, cui renunciari valeat, sed potius toti
 Collegio ecclesiastico publicè sit indultum, cui
 priuatorum pacto derogari non potest. Tandè.
 Nec Iuramentum licite seruari potuit, quod cō-
 tra canonica statuta illicitis pactiōibus infor-
 matur. Quod igitur improbatum, est ex-
 pressa per pactū renunciatio; vndè, quod
 voluit, expressit, quod noluit, tacuit, cap.
 non ne .s. de præsumpt. l. cum prætor 12. ff. de Iu-
 dic. & in l. unita §. si autē ad deficientis C. de
 Cad. roll. sicq; improbata expressa renun-
 ciatione per pactū, non intelligetur im-
 probata tacita. Nec mirum, dūm quan-
 doq; nō prohibetur fieri aliquod absque
 pacto, quod esset improbatū per pactum.
 Patet hoc in successione, quæ absque
 pacto debetur, seruata forma testamēti,
 se-*

fecus verò si pactum super ea intercesse-
rit, sic nostro in casu valebit tacita renū-
ciatio, secus expressa per pactum. Vnde
non contemnendi sunt DD. qui volen-
tes, administratores posse conueniri corā
Iudice seculari, dixere, id euenire ex eo,
quia per talē administrationē videbātur
tacitē fori priuilegio renunciare; cū^{um} 2.

Canonum dispositionē verè discurrant.

- 43 Septimo probatur, quia potest Episcopus
suos officiales quamuis laicos cognosce-
ratione officij ex *Tiberio Deciano in tract.*
crim. 1. 10. lib. 4. c. 10. n. 3. vers. 7. potest Ma-
cerat. var. resol. lib. 3. Resol. 14. n. 2. & 3. &
adeft text. in l. 2. C. de offic. magistr. militū,
ergò è cōtra poterit Iudex laicus ratione
officij, & administrationis clericos co-
gnoscere, cum vtroque par sit ratio,
& eadem ratio formalis militet in vtroq;
casu. Quæ ratio adducitur à *Cenall. d.*
44 *quest. 64. nu. 17.* Quare colligamus oport-
et, officiales sortiri forum ratione offi-
cij, sicque in his nec qualitatem laica-
lem, nec ecclesiasticam attendendam,
sed hanc considerandam potiùs in offi-
cio, cuius scilicet qualitatis sit officium,

45

E 2

quod

quod exercent, ecclesiasticum nè, an
 seculare? vt perbellè explicuit *Gaill. lib.*

1. obseru. 37. nu. 7. circa finem.

- 46 Octauo probatur paritate clerici deposita-
 rij, qui, si ordinatione Iudicis secularis
 depositum aliquod habeat; potest cogi
 ad restitutionem coràm eodem Iudice
ex Bald. in l. acceptam. num. 6. C. de vsuris
Aufrer. in addit. ad Cappell. Tholos. decis.
168. et in tract. de potest. secul. regul. 2. fal-
lent. 14. num. 14. Benedictus in cap. Raynu-
tius in verbo, et uxorem nu. 419. Afflict.
dec. 24. num. 3. vbi Vrsill. Marant. de ord.
Iudicior. par. 4. dist. 4. num. 92. Farinac. in
pract. crim. tit. de Inquisit. qu. 8. num. 123. in
undecima limitat. Bobadill. in politica lib. 2.
cap. 8. num. 130. Fab. in Cod. tit. de Episc.
et cl. defin. 55. num. 13. Quicquid sit si
 deinde exequutio fieri debeat per Iu-
 dicem ecclesiasticum, vt tenet *Marta de*
iurisdictione par. 4. centur. 2. cas. 104. num. 9.
 quem sequutus est *Ansald. de iurisd. eccles.*
par. 2. num. 11. cap. 26. nu. 7. Igitur, si à ma-
 nu Iudicis laici clericus administrationē
 suscepit, poterit etiam coràm eodem
 conueniri.

No-

47 Nono probatur, quia, quādo causa est realis inter clericum, & laicum, ea tractari debet corā Iudice laico, sub quo res sita est, vt probat *Gaill. pract. obseru. d. lib. 1. obseru. 37. num. 4. ex text. in l. fin. C. ubi in re actio, & cap. fin. de foro compet.* ex pluribus DD, quos refert. Ergo, cum nostro in casu Præpositus conueniatur ex causa reali, scilicet administratione rerum, quæ stant sub Iudice laico, & fuerunt personæ laici, debet conueniri corā laico, & non ecclesiastico.

48 Decimo probatur; nam loca erecta per laicos, per eosdemque gubernata, prout esse assolent nonnullæ confraternitates, & collegia; si autoritate Episcopi erecta non sunt, tām actiue, quā passiuè in eorum causis Iudicem laicum dignoscūt, vt fusissimè probat *Reg. de Ponte tom. 1. cōf. 18. Thomas del Bene: de immunit. & iurisdic. eccles. cap. 4. dub. 20. par. 1.* Ergo à fortiori administratores huiusmodi locorum poterunt conueniri corā Iudice seculari, quandoquidem non debent maius priuilegium, quā ipsa loca, retinere, potissimū in casu nostro, quo videtur

demus montem erectum per secularem,
& per secularem gubernari, quicquid sit
si associatus sit alio congubernatore ec-
clesiastico; hoc enim non operatur, quin
locus non gubernetur per secularem.

- 49 Imò similia loca etiam si authoritate Epi-
scopi instituta sint, subiaccēt tamē Iudici
laico quo ad temporalia, non vero Iudi-
ci ecclesiastico, cui tantum subsunt quo
ad spiritualia, vt iudicauit S. R. C. in
quadam confraternitate, auctoritate
Episcopi fundata, & ecclesiæ affixa, teste
*Costantino Casaro in specul. peregrinar. qua-
stionum quæst. 18.*

Nec refert, multos DD. inter quos Bobadilla

- 50 *lib. 2. cap. 17. num. 139.* velle, Episcopum
posse huiusmodi loca singulis annis visi-
tare *ex glos. in cap. 1. S. 1. de censibus in 6.*
*versic. pia loca, ex Concilio Tridentino ses-
sione 22. cap. 8.* de qua re consulendus est
Alber. in cap. sopite n. 5. eod. tit. varios casus,
cum Federico de Senis cons. 111. distinguēs,
51 cum visitatio non trahat secum reddi-
tionem computorum, sed possit hæc ab
illa commodè segregari.

Nam Episcopus visitando, inspicit tantum

an

an in illo loco Dei cultus præsit, animarum salus præhabeatur; pauperes sustententur, qui visitationis actus dicuntur. *Federicus de Senis conf. 145. nu. 3.* Redditio autem computorum, an scilicet mēs statuentium seruata sit, an omnes redditus bene sint consumpti, cæteraque huiusmodi ad laicalem curam pertinent. Quod, ni fallor, concilium ipsum hoc annuit ibi. *habeant Ius visitandi hospitalia, collegia quacunque, ac confraternitates laicorum, &c. etiam si prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, & deinde, ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio exequantur.*

53 Potest ergo benè stare laicorum cura cum Episcoporum visitatione. Sicque, sicuti Episcopi erit indagare an illo in loco opera pia exerceantur, ita laicorum erit videre, an redditus benè consumantur.

Major verò difficultas stat in explicando *cap. sequenti eiusdem Concilij*, quod vult, ut administratores reddant computa ordinario, ibi. *Administratores tam ecclesiastici, quàm laici Fabrica cuiusvis ecclesiæ etiam*

Ca-

Cathedralis, hospitalis, confraternitatis, elemosynæ, Montis Pietatis, ac quorumcunque Piorum locorum singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario, cōsuetudinibus, et privilegijs quibuscunque in contrarium sublati.

Verùm, vt clarior appareat responsio, recōlēda est distinctio relata in calce primæ nostræ probationis, in qua vidimus, locū authoritate Pontificis erectum, Religiosū, piūque stricto modo dici, secūs vero illū, qui sine Pontificali authoritate erectus sit, dū illius cura ad laicos pertinet.

54 Hoc posito, dicimus Sacrum Concilium, cum de locis pijs loquatur; de locis propriè pijs; ideoque Pontificali Authoritate erectis, intelligendum esse:
55 nec enim in ambiguis à proprio verborū significatu recedi oportet *l. non aliter de legatis 3.*

Nec obstant dictiones illæ vniuersales, atq; præcisę, quibus S. C. utitur inquiring, *Administratores quorumcunque piorum locorum.*
56 Quādoquidem nulla in iure vox tam vniuersalis, atque tam præcisa est, quin restrictionem recipiat, vel ex mente

re loquentis, vel ex materia subiecta, ;
 vt latè probat Iafon in l. stipulatus sū Damā
 105. à nu. 2. ibique Massuerus addens lite-
 ra A. ff. de ver. oblig: Idque nominatim
 agnoscit Barbosa in vocula ista quodcun-
 que de dictionibus cap. 279. Id ipsum obti-
 net in dictionibus, omnimodo, seu, quo-
 cunque modo, quæ, licèt regularitèr præ-
 cisam habeant significationem ex l. om-
 nimodo 30. C. de inoff. testamento; interpre-
 tationem nihilominus accipiūt subiectæ
 materiæ consentaneam; vt proindè à
 suo proprio rigoroso significatu transfe-
 rantur ad alienum, vt subiectæ materiæ
 respondeant iuxtà l. si vno ff. locati ex
 eod. Iafone in l. liber homo: num. 2. alleg. tit.
 de ver. oblig. glos. in Clem. 1. ver. omnimo-
 dam ad finem de foro comp., & in cap. cum
 non deceat ver: effectus de elect. in 6. cum-
 que Imperator in l. penult. C. qui testam.
 dicat, se nullo modo permittere filiosam.
 ius testandi; subijcit tamè in certis casu-
 bus à se permitti, nempè in re castrensi,
 vel quasi iuxtà l. ult. C. alleg. tit.

Quod autem Concilij mens fuerit de locis
 Pij strictè sumptis disponēdi, sicque de

F

ijs,

ijs, quæ Pōtificis autoritate erecta sunt, pater ex eo, quod in Capitulo antecedenti, volens quæcunque loca posse visitari ab ordinario, siue erecta auctoritate Episcopi, siue non, id expressit. per ea verba, *& pia loca omnia quomodocunque* (notate) *nuncupentur etiam si prædictorū cura ad laicos pertineat.* in capitulo autē sequenti, loquēs de redditione administrationis, id tacuit, & tamē sermo erat de administratoribus tã Ecclesiasticis, quàm laicis; Igitur subintrat regula, vbi voluit expressit, vbi noluit, tacuit c. 5. *de præsumpt.* Preterea, (& est vera explicatio) ibi non erat quæstio, an ratio administrationis reddenda esset Iudici Seculari, an Ecclesiastico; nam Concilium frustra dixisset *Administratores tã Ecclesiastici, quàm laici Fabricæ cuiusvis Ecclesiæ etiam Cathedralis, &c. singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario;* siquidem verba illa, *etiam Cathedralis*, frustratoria essēt, cum à fortiori Cathedralis Ecclesiæ ratio reddi debuisset Iudici Ecclesiastico, dum Cathedralis Ecclesia Iudici laico subesse non potest; sed quæstio erat, an
ad-

administrationis ratio reddēda esset Ordinario, an autem immediatē Sedi Apostolicæ; Et idcirco dicit Concilium, *etiā Cathedrales Ecclesie*, quæ tanquam superior soli Sedi Apostolicæ subesse videbatur, hæcque explicatio evidentiùs suadetur ex eiusdem Capituli dispositione, quod arctat tam Ecclesiasticos, quàm laicos, dum laici, quamvis administrarēt bona Ecclesiæ, videbātur ratione administrationis subditi Sedi Apostolicæ, non autem Ordinario, cui subsunt Clerici ab Ordinario ordinati, & Sacrum Conciliū disposuit, ut laici etiam redderēt cōputa Ordinario; Stante igitur hac verissimā explicatione, Concilium loquitur de redditione administrationis eorum locorum, quæ subsunt Ordinario, & sic non eorum locorum, quæ Ordinarij, vel Episcopi autoritate erecta non sunt; vnde dicti Capituli dispositio nostro casui applicanda prorsus non est; Quare firma, & inconcussa vndique remanet nostra probatio. Imò *Barkos. de Iur. Ecclesiastico lib. 2. tit. de Hospitalib., & Confrater. cap. 11. n. 49.* in fine post varia, quæ de

visitatione, & redditione computorum dixerat, impugnās opinionem dicētium, Hospitalia non erecta auctoritate Episcopi non posse ab Episcopo visitari, hæc subdit. *Verum, licet huiusmodi considerationem libenter agnoscamus, quod loca hæc privata visitari non possunt simpliciter, & absolute, neque quo ad Iura Episcopalia Episcopo subijciantur, non inde sequitur, visitari non posse saltem quo ad eum finem ne indecenter tractetur, & ut voluntas defuncti adimpleatur, ut satis probat aush. de Ecclesiast. S. si quis adificationem collat. 9. Sed aduertendum est, Valascum, quem non impugnat Barbof. hic, sed sequitur, velle, tunc posse Episcopum visitare hospitalia ad finem, ut adimpleatur defuncti voluntas, cum deputati sunt negligentes; quod in nostro casu considerare non est, dum Scipio Coppola iam in Sacro Consilio computorum rationem expostulat. Præterquam quod, ut diximus, dato hoc, nil commune habet visitatio hospitalium pro decentia, & mente defuncti, seruanda, cum redditione computorum. Et quamuis Barbofa videatur, licet non tute*

eodem modo discurrere *super cap. 8. & 9. Sacri Concilij Tridentini*, eaque confundere; tamèn diuerso modo discurrendum esse, satis, superque demonstrauimus, cum primum caput loquatur de visitatione, quæ respicit loca quæcunque, etiam nõ erecta auctoritate Episcopi, & super illo benè discurrat *Barbosa*; alterum verò loquatur de redditione computorum; super quo alio modo, vt vidimus, discurrendum est; quinimò *Barbos. ipse de Iure eccles. lib. 1. cap. 39. §. 2. num. 51.* hæc ait notanda de *Rectoribus Hospitalium, siue Hospitalarijs*; si *Praelati auctoritate perpetuò deputati sint, ad seruitium alicuius Hospitalis, auctoritate Episcopi erecti, quòd gaudeant fore priuilegio resoluunt Velasc. cons. 105. num. 32. Duard. d. can. 15. q. 7. nu. 3. cum seqq. Ego ipse d. alleg. 12. num. 40. me citato Squillante d. cap. 7. num. 45. Viuian. d. lib. 6. cap. 1. num. 114. aliàs secus, & reddit rationem; cum enim purè laici sint, nulla*

58 est ratio, ob quam à potestate seculari exempti censeri debeant.

Hæcque dicta sint, vt quoad possumus, Concilium Tridentinum vndèquaque admit-

mittamus; cœterum an super dictis capitibus receptum sit in Regno, consulamus *Giſſarellum in manuscripto de Iurisdictione Regia, vbi hæc.*

Indice del tomo 17. intitolato Variorum primo, de Concilio Tridentino, & in quibus casibus non fuerit receptum, nec exequutum in Regno.

Ordino Generale della Maestà del Rè Filippo II. sotto la data delli 17. di Luglio 1564. , nel quale dice, che hauea accettato li decreti del Concilio Tridentino, che il Papa hauea mandati, perciò vole, che nel Regno di Napoli si publicchino, offeruino, & eseguanò. Lettera à parte di detto Rè sotto l'istessa data 17. di Luglio 1564. scritta al Duca d'Alcalà Vicerè nel Regno, dicendoli, che hauea per sua carta ordinato, che si offeruassero, & eseguessero li decreti del Concilio Tridentino in detto Regno, così, come in tutti gl'altri suoi Regni, e Stati hauea ordinato; vuole però, che per questo non si deroghi à quel che tocca à sua preeminentia, & autorità Reale nelle cose, che

che li possano apportare pregiudicio alli *Inspatronati Regij*, & *exequatur* delle *Bulle*, che vengono da *Roma*, e che sopra di ciò stia auuertito, che non si facci nouità alcuna, e che ne li mandi nota, e che non faccia sapere, che tenga tal ordine dalla *Maestà Sua*, se non che habbia hauuto ordine, che si li offeruino detti decreti.

Fra Vincenzo Giustiniano Generale dell'Ordine de Predicatori, che fu poi *Cardinale*, & il *Cardinale Alessandrino Legato di Sua Santità* nell'Anno 1570., & 1571. diedero in nome di *Sua Beatitudine* molti capi à *Sua Maestà*, nelli quali diceuano, che la giurisdittione Ecclesiastica era grauat a nelli Regni di *Napoli*, *Sicilia*, e *Stato di Milano*, tra li quali si dice, che dopò essersi riceuuto il *Concilio Tridentino* per *Sua Maestà*, e publicato nelli Regni di *Spagna*, si tardò molti mesi à publicarsi in questo Regno di *Napoli*, e concessosi poi, che si pubblicasse in detto Regno di *Napoli*, non si è concesso à *Prelati*, che per esecutione delli decreti del detto *Concilio* potessero castigare, e premiare li laici in quello, che pregiudicaua alla *Reale Giurisdittione*, e dichiarando li capi di detti *Decreti del Concilio*, che non si offeruano, di-

cono

cono esser questi v. 3.

Nella sess. 18. cap. 9.

Sess. 21. cap. 4. 7. 13.

Sess. 22. cap. 8. 9. 10. 11.

Sess. 23. cap. 6. 11. 14. 15. 17.

Sess. 24. cap. 1. 3. 4. 8. 9. 11. 16. 20.

Sess. 25. cap. 2. 3. 8. 12. 17. 20.

Quod si exempla studemus persequi, eundem quoque consulamus, necesse est in
Titulo

De Estauritis, Hospitalibus, Confraternitatibus, alijsque pijs, & Religiosis locis, qua à laicis reguntur, quando, & in quibus casibus subsint Pralatis, & Ecclesiasticis Personis, & de eorum visitatione.

Relatione fatta al Vicerè dall' Arcivescovo di Nazareth Regio Cappellano maggiore à 13. di Nouembre 1559. ad istanza dell' Estauritarij, e maestri dell' Estaurita di S. Arpino di questa Città di Napoli, sopra la revocatione del Regio exequatur concesso ad unbre-

breue del Papa, che dispone à beneficio di certe donne delli denari lasciati dal quondam Pietro Summonce per certi maritaggi da distribuirsi per li Maestri di detta Chiesa, atteso non sono beni di Chiesa, ma di Laici, e che si deue hauer ricorso alli Regij Tribunali Giudici competenti di dette parti.

Scrittura mandata in Roma, per la quale appare, che li amministratori delli beni di luoghi pij gouernati da Laici, danno li conti auanti li Ministri Regij, ch'è un ordine del Regio Configliere, e Presidente della Camera Ferrante Fornaro Commissario delegato del Vicerè, à vedere li conti da dieci anni in qua di tutte quelle persone laiche, che hanno amministrato l'entrate, e beni dell'Estaurite, e Confraternità di questa Città di Napoli, e suoi distretti alli Maestri della Cappella di S. Maria della Gracia della Pietra del Pesce delli 20. di Luglio 1586., che diano cōto della loro amministratione.

Editto fatto per detto Scauro Guglielmaccio Visitatore della Diocese di Napoli à 24. di Luglio 1600., nel quale dice, che voleua visitare la Chiesa, Hospitale, e Monasterio delle Monache Conuertite del luogo, e casa di S. Ma-
G
ria

ria del Popolo, aliàs dell' Incurabili di questa Città di Napoli, perciò ordina tanto alli Protettori, Maestri, e Governatori di detto luogo, & altri, à chi spetta, quanto al Correttore, Sacristano, Cappellani, e qualsivoglia Clerici deputati al culto diuino in detta Ecclesia, Hospitale, e Monasterio, che comparano, & assistano in detta visita incorrano nella Scòmunica maggiore ipso facto.

Vn altro consimile editto del detto Visitatore, delli 31. di Luglio 1600. con prorogare il termine dato à comparire, & assistere in detta visita.

Viglietto del Consoglio Collaterale diretto al Regio Consigliere D. Pietro de Vera d' Aragonia Protettore della Casa, & Hospitale dell' Incurabili, all' ultimo di Luglio 1600., nel quale si dice essersi inteso, che il Visitatore dell' Arcivescovo vuole visitare le Conuertite dell' Incurabili contro lo solito, & il detto Collaterale hà risoluto, che non s' habbia da permettere innouatione alcuna, e che perciò ponga l'ordine, che conuiene, con ponere Capitani di guardia, acciò non entri alcuno nel Monasterio delle Conuertite, e se il detto Visitatore pretenda alcuna cosa, potrà accodire al Vicerè.

Let-

Lettera della Maesta del Re Filippo III. al Viceré Conte di Lemos D. Fernando, del primo di Dicembre 1600. ordinandoli, che se facci risentimento contro il Cardinal Gesualdo delle nouità, che tenta fare, circa il voler visitare l'estaurite, e Confraternie, e circa il voler rivedere della casa, e Hospitale della Nunciata li conti, e che tenta anche fare nouità nel dì del Santissimo Corpo di Christo nella Chiesa di S. Chiara, ordinando, che si li parli da sua parte, che li dà disgusto con poca ragione, ordinando anche al detto Viceré, che non faccia visitare detta Estaurite, e Confraterie, e non faccia fare nouità all' Annunciata, per ruedor li conti predetti.

Relatione fatta dal Regio Cappellano Maggiore al Viceré, à 2. di Maggio 1619. per la quale appare, che domandando li Maestri, e Governatori della Chiesa del Carmine della Piazza di Nocera delli Pagani, il Regio exequatur, ad un breue, che haueano ottenuto da sua Santità, che li fusse lecito di continuare l'antichissima possessione di amministrar detta Chiesa, e suoi beni, e che persona alcuna non potesse aspirare ad ouenere, et impetrare detta Chiesa ad titulum beneficij, ma che per sempre stasse

sotto il gouerno, & amministrazione d'essi Maestri, con che hauessero à dare conto della loro amministrazione all' ordinario del luogo, conforme ordina il Sacro Concilio di Trento. E per detto Regio Cappellano si riferisce douersi dare il detto Regio exequatur, in quanto à quel che spetta alle cose diuine tantum, verum ha- uendo detti Maestri à dar conto dell' amministrazione di detta Chiesa, quello habbiano da dare à Giudici Laici deputandi dal Vicerè.

60 Vndecimò probatur paritate Aduocati, qui licet Clericus, delinquens in defensione litis coram Iudice laico, ab eodem pena pecuniaria plectitur, ex Bobadill in politica lib. 2. cap. 18. nu. 229. Perez in lib. 1. tit. 6. lib. 8. ordinationum fol. 189. Quare eodem modo administrator rei Secularis delinquens in administratione poterit à Iudice Laico pecuniaria plecti pœna.

61 Decimosecundò probatur, quia redditio administrationis Montis, de quo loquimur, est æconomica, vnde cum potestas æconomica Principis sit, poterit Sacrum Consilium in huiusmodi redditione procedere nomine Regiæ Maiestatis; sic in simil. Pereira; de manu Regia par. 2. cap. 48.

num.

62 *num. 4. inquit, Clericum delinquentem in officio puniri à Principe, si non tâquã Iudice, tanquam Rege, & Domino, cū potestas hæc sit æconomica . pro qua re vide Ambrosinum de Immunit. Ecclesiæ cap. 21. nu. 6. Molin. de Iust. & Iur. disput. 31. concl. 6. Thomam del Bene de Immunit., et Iurisdic. Ecclesiast. cap. 1. dub. 13. n. 9. t. 1.*

Decimotertiò probatur. *Decis. Parisiens. relata per Paponium lib. 1. tit. 5. arrest. 52. vbi hæc. Rector, seu æconomus hospitalis Presbyter coram Iudice Laico rationes reddere debet, & ita iudicatum fuit arresto Parisiens. aduersus Rectorem quendam, seu æconomum Hospitalis, Vxellodunensis, qui remitti se se ad officialem suum postulabat.*

Decimoquarto probatur decisione S. C. relata à Thoro in compend. decis. p. 3. sect. 3. verbo remissio, quo loci in puncto refert, Clerico administratori Montis Maritagij, petenti se remitti ad Iudicem Ecclesiasticum, fuisse denegatam remissionem; quam paritèr negandam Reuerèdo Præposito, ex his, quæ diximus non iniuriæ speramus. Reliquum est, vt ad alterum caput breuissimè accedamus examinādū.

CA-

1895

1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the principles of the theory of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

2. The second part of the paper is devoted to a detailed analysis of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

3. The third part of the paper is devoted to a detailed analysis of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

4. The fourth part of the paper is devoted to a detailed analysis of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

5. The fifth part of the paper is devoted to a detailed analysis of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

6. The sixth part of the paper is devoted to a detailed analysis of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

7. The seventh part of the paper is devoted to a detailed analysis of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

8. The eighth part of the paper is devoted to a detailed analysis of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

9. The ninth part of the paper is devoted to a detailed analysis of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

10. The tenth part of the paper is devoted to a detailed analysis of the structure of the human mind. It is shown that the mind is a complex system of elements, each of which is connected with the others in a certain way. The elements are arranged in a hierarchy, and the connections between them are determined by the laws of the theory.

CAPUT II.

Quo demonstratur, Gubernatores Montium, qui per Seculares exercentur, si quandoque Clerici reperiantur, debere à tali munere desistere.

A hoc capite facile nos expediamus, si ea, quæ in primo diximus, obseruabimus; ibi namque vidimus, montes, qui absque Episcopi auctoritate erecti sunt, non modo fori priuilegio non gaudere, nec esse Ecclesiasticos, sed ne pios quidem fore appellandos, ni largo modo, vnde eorum gubernatores, administratoresque coram seculari Iudice conueniendos, satis probauimus.

Quæ si vera sunt, sequitur euidentèr, huiusmodi officium esse Secularium, eoque fortius in nostro casu, quo inspicimus, montem erectum gubernari per secularem, qualis est V. I. D. Franciscus Ronza. Vnde negari non potest, quin Reu. Præ-

Præpositus debeat à tali munere desistere, attento tam Iure communi, quàm nostri Regni Neapolitani.

- 1 Et vt à Iure communi incipiamus, res clara est, in cap. 1. 2. *¶* tot. tit. nè Clerici, vel Monaci. in l. repetita §. absurdum C. de Episc. & Cleric. l. Consulta Diuina C. de Testamentis. Rationes autem cumulat Plutarchus in problemate 108. quæ sequitur Petr. Gregor. Tolosan. *syntagmatum Iuris lib. 47. cap. 10. nu. 18.*

- Nos vero pro re, de qua agimus, duas proponemus, quarum prima est, nam Clerici propter talia secularia munera ab altaris obsequio, cui dicati sunt, abstraherentur, quod permissum non est; hæcque ratio traditur in cap. Cyprianus, *¶* cap. hi qui 21. quæst. 3. Et quidè quæ negabit, rationem hanc fortius vrgere in Reuer. Præposito, qui tanquam Sacerdos debet abstinere à tot curis, quot Montis administratio requirit, *¶* nefas est, vt verbis Plutarchi utar, Deo rem diuinam facere, & primitias inter ciuium cruciatus quotidie versare.

Altera ratio est, quia si gubernatores Clerici

rici deliquerint, nequirent à Iudice
laico puniri, secundum *Glos. et DD. in*
cap. Sacerdotibus, ne Clerici, vel Monachi,
hancque rationem tradunt *Couarr. pract.*
quest. cap. 33. nu. 6. Aufrer. de potest. secul.
in eccles. reg. 1. Fallent. 17. Capiblan. de
Baronibus pragm. 5. n. 119. tom. 1. alijque,
quos citat, & sequitur *Mastrill. lib. 1. de-*
cis. 49. et de Magistrat. lib. 2. cap. 6., qui
nostram hanc, & communem opinionem
ampliat *nu. 28. in Monaco,* inquires, hu-
iusmodi exercitia esse contra suæ profes-
sionis perfectionem *Reg. Tapia in constit.*
Regn. tit. de Episcop. et Cleric. nu. 3. Iulius
Cesar Imbrian. de Iudic. Regn. par. 1. num.

34.

De Iure verò Regni nostri res clarior est in
constitutione Clerici quoque, ubi hæc. Cle-
rici quoque, quos à Forensibus negotijs ipse ordo
Clericalis excludit, ad administrationes Baiu-
lorum, vel ipsorum officia nullatenus admit-
tantur; in *cap. et cum nihil, ibi, et cum ni-*
hil habeant commune clerici cum publicis acti-
bus et c. decernimus præponi officio non debe-
re, seu Iurisdictioni, aut exercitio cuilibet et c.
& tandè in *Prag. 1. de Ecclesiasticis personis.*

H

Vbi

4 Vbi inter cetera hæc.ordiniamo,che tutte le Città del Regno non poßano, nè debbiano eligere , nominare , ò deputare nelle cose concernenti l'amministratione del publico, persona alcuna della qualità vt supra, vide de Franch. dec. 479. vbi Amend. n. 13. quas dispositiones omnes varijs rerum iudicatarum autoritatibus firmat Dominus Hieronymus de Philippis, qui prius Fisci Patronus, deindè Sanctæ Claræ Consiliarius, nunc Regiæ Cameræ Præses dignissimè electus tripliciter irradiatus se perfectissimum culmè assequutum nobis ostendit in suo manuscripto pro Iuribus vniuersitatis S. Seuerini, cum Reu. Fraire Francisco Cerino, vbi breuissimè, sed docta methodo articulum hunc perstringit :

5 Nec vrgeas, nostram *Pragmaticam* loqui de officijs Iurisdictionalibus, nã respondemus primò ex eius verbis apparere , illã loqui etiã de officijs, quæ nullam habent annexam Iurisdictionem, vt patet ex casibus relatis per Vint. de Franch. in dicta dec. 479.

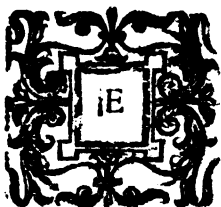
6 Secundò dicimus, rationem allegatam à *Pragmatica* eam esse, nè delinquentes in huius-

- huiusmodi officijs petant se remitti ad
 7 Iudices Ecclesiasticos. Quare si ratio
 hæc militat tam in officijs Iurisdictiona-
 libus, quàm in ijs, quæ Iurisdictionem
 annexam non habent, quod in vno dici-
 tur, in altero dicendum; Nàm quo-
 ties ratio generalis est, non coarctatur
 ab vno tantùm casu. Igitur, vt tandèm
 8 concludamus, debet Reu. Præpositus
 à tali munere desistere, reddita prius
 præteritæ administrationis ratione. Quæ
 omnia S. R. E. censuræ supponimus.

CAPVT TERTIVM.

*Quodemonstratur, in iudicio redditionis compa-
torum, remisso clerico ex hypothesi ad Iu-
dicem Ecclesiasticum, laicum Co-
administratorem posse coràm
Iudice seculari conue-
niri.*

Xplicito utroque capite, su-
perest, ut hoc tertium etiā
absoluamus; non quòd vi-
ctoriam ex antecedentibus
desperemus, sed ut ex hy-
pothesi discurrendo videamus, an re-
misso Reuerendo Præposito ad suum,
quem putat Iudicem, debeat alter coad-
ministrator ad eundem remitti.

Qua in re putat aduersarius, remisso iam
ecclesiastico ad suum Iudicem, fore quo-
que remittendum secularem ad eundem,
ne causæ continentia diuidatur ex *l. nulli
C. de Iudicijs, ubi gl. cum concordant*: Sed,
I salua eius pace, in nostro casu nulla potest
considerari causæ continentia; siquidem
illa tunc esset consideranda; quandò am-
bo

- bo conuenirentur ; Nos autem , etsi ecclesiasticus esset remittendus , secularē nihilominus tantū conuenimus tanquā in solidum obligatum cum illo ; Nā ij ratione administrationis eis à testatore mandata absque vlla diuisionis enunciatione ambo tenentur in solidum ex l. creditor 60. §. duobus, ff. mandati l. 2. C. de diuid. tutela, & l. 1. C. de transact., vbi gl. ¶ DD. Dat rationem Cuiac. in tit. Cod. de muner. magistr. lib. 11. quia, sicuti quilibet eorum habet in solidum administrationē l. 1. C. si ex plur. tuto. ; sic etiā in rationum redditione quilibet in solidum cōueniri potest ; eum eadem ratio debeat esse in contractu, atque in distractu *nil tam naturalis, ff. de reg. iur.*
- 2
- 3

- Quæ vero cōtra nos obijciūtur, duo sūt. Alterum est, quod, licet de iure antiquo , quilibet correus in solidum conueniri potuisset ; secūs tamē est , attento nouissimo in *Auth. hoc ita C. de duob. reis*, quo cauetur , vt, si duo rei sint soluendo , & præsentes, teneantur coniunctim , nec sit electio creditorum , quem velit, conueniendi ; & ne onus commune vnius
- 4
- pro-

proptium sit.

Ad hoc autem respondetur ex singulari doctrina Hyppoliti de Marfil. in tract. de fideiussor. in rubr. num. 14. dispositionem di-

- 5 *Etæ Auth.* ita demum vigere, si vniuersi correi debendi fuerint praesentes, atque soluendo; Aliud autem esse, si quis ex correis fuerit absens, vel inops, ut verba *tex.* clarè sonant; At qui in nostra specie R. Prepositus absens esse intelligitur iuxta tradita ab eod. *Hypol. loc. cit.*
 - 6 in declaranda absentia, quantum ad materiam *Auth. praesente C. de fideiuss.* cuius
 - 7 beneficium simile est beneficio *d. Auth. hoc ita*, ut sentit *Bart. in eadem Auth. hoc ita*, relatus à *Ronchegal. de duob. reis in §. ubi duol. 3. nu. 151. et 179.* absens, inquit *Hypol.*, is dicitur, qui non est sub iurisdictione iudicis, coram quo facta est obligatio, *ex tex. in d. Auth. praesente, ubi DD.* id ipsum antea dixerat *Alex. conf. 100. col. penult. vol. 5.* Vnde (ut in proëmio diximus) cum hæc administratio recepta fuerit à manu Iudicis laici, coram quo ratione administrationis contracta fuit obligatio; hinc sequitur, quod R.
 - 8
- Præ.

Præpositus in re nostrâ cēseatur absens, quippè qui non est sub iurisdictione iudicis laici, coràm quo orta est obligatio; & sic, deficiente requisito *Auth.*, poterit secularis administrator in solidum conueniri.

Alterum aduersæ partis obiectum est, quod in nostro casu nequeunt amplius administratores in solidum conueniri; cum iam ambo coniunctim cōuenti sint; quare videtur actor iuri suo conueniendi alterutrum in solidum renunciaſſe; vnde si coniunctim conueniendi sunt (ne causæ continentia diuidatur) eorum Iudex vnus erit, sicque ecclesiasticus tanquã dignior, ad quem propterea remittendus quoque sit alter coadministrator laicus.

Ad hoc autèm pari facilitate responde-
 9 mus primo litem non esse contestatã; ideòque posse actorem, contra quem velit, iudicium persequi, ad notata in §. *si minus instit. de act.*

Secundo, quod quotiescunque vnus ex
 10 duobus correis iudicem recusauit, poterit contra alterum iudicari, & quantum
 ad

ad correum recusantem supersederi, non obstante libello, quo ambo conuenti sunt, neque causæ continentia; ita in puncto *Alex. cons. 64. lib. 7. post n. 7. ex tex.*, quem ipse adducit, in *l. non idcirco, ff. de iudic.* & in *l. de vtroquoque in princ.*, & ibi notata *ff. de re iudic.* Igitur dum R. Prepositus Iudicem secularem recusauit; poterit actor contra laicum dumtaxat experi, omisso reo ecclesiastico; non obstante libello, quo vterque conuentus fuit, neque causæ continentia; & re vera, dū ecclesiasticus reus vult ab hoc Iudicio abesse, nulla culpa actoris considerari potest, cum ille rationabiliter vtrumq; nempè administratorem Ecclesiasticum, & laicū coràm Iudice laico conuenit, vt affatim superius probaui. Vnde rationabile quoque est, vt, volente illo abesse, aliudque ad forum trahi, non inde desistat iudicium, sed coràm eo, coram quo cēptum est, continuetur *l. vbi acceptum 30. ff. de iudici.* Siquidem nulla ratio suadet, vt cēptum iudicium coràm seculari contra secularem trahatur ad ecclesiasticum ratione petitz remissio-

nis per ecclesiasticum ; dum commodè potest contra vnum iudicari absque discontinuatione iudicij, & diminutione ecclesiasticę immunitatis; poterit igitur, optimè contra ecclesiasticum superferri, & contra laicum procedi, non obstante libello, qui ex facto rei conuienti debet contra secularem accomodari.

Sed demus quidè gratis, ambos administratores esse simul conueniendos, siuè ex eo, quòd actor velit aduersus vtrunque simul experiri, siuè quòd vterque velit rationes coniunctæ administrationis coniunctim reddere; non tamèn hinc esset secularis ad Iudicem ecclesiasticum remittendus, sed quilibet erit conueniendus coràm suo Iudice; ne alioquin alteruter Iudex falcem immitteret in messè alienam, ex communi DD. opinione adducta à Couar. *pract. quest. cap. 34.* Gutierrez, *pract. qu. lib. 1. qu. 6.* Ant. Gomez *vis. de delict. n. 88. vers. item. principaliter quera* Bouadilla in *politi. lib. 2. cap. 17. n. 91.* Fragos. de *regim. Reip. Christia. par. 1. lib. 2. de oblig. moderat. Reip. secularis disput. 4. §. 4. memb.*

memb. 6.

- Plura tamèn communi huic sententiæ obfistere videntur. Primò quidèm, quia
- 12 causa redditionis computorum est indiuidua, prout tenuerunt *Gratian. discept. forens. cap. 641. n. 8. ro. 4. Menoch. de arbit. Iudic. casu 209. n. 31. ex doctrina Baldi in*
- 13 *l. si plures n. 17. C. de condit. infer.*; In causis autem indiuiduis vnus debet esse Iudex; quare nostro in casu erit ecclesiasticus, tanquam dignior.

Hæc ratio indiget examine non exiguo. Et profectò nos putamus, causam hanc redditionis computorum esse diuiduā, quod satis nobis ostendit *Capyc. dec. 8. num. 1. assignans inter causas diuiduas illā, quā considerauit Papin. l. non idcirco 44. in princ. ff. de Iudic. vbi, cum alter ex duobus tutoribus conuentis iudicium effugisset, potuit contra præsentem procedi, suspensò contra absentem iudicio. Et quidèm procedi potest pro parte præsentis tutoris tantum (licèt administratio non fuerit diuisa) quandò actio aduersus vtrunque instituta sit pro virili glos. ibi vers. discerni. Constat autem, & tuto-*

res inter administratores recenseri *tit. ff. de admin. tuto.*

- 14 Hinc optimè dixit *Crauetta conf. 23 2. num. 3.* si plures obligati sint pro eadem causa administrationis, posse eos separatim conueniri, & separatim condemnari; & si vnus appellet, cæteris huiusmodi appellationem non prodesse.

- Ratio, cur causam redditionis rationū diuiduam esse arbitremur, illa sanè est, quia nimirum causa versatur circa administrationem quantitatum, aliarum rerum, quæ suaptè natura diuisionem in se recipiunt *l. 2. §. 1. ff. de verb. oblig.* quemadmodum enim stipulatio diuidua dicitur, si circa rem diuiduam concipiatur; indiuidua autèm, si circa rem indiuiduā versetur *d. l. 2. §. 1. ff. l. stipulationes non diuiduntur 72. alleg. tit.*; ità pariter & iudicium diuiduum existimari debet, si rē diuiduā cōtineat. Indiuiduū verò rē indiuiduā: cum rectè à iudicijs ad contractus arguatur *Ripa in l. 4. §. si ex cōuentione, ff. de re iudic., ex l. omnem 20. ff. de iudic.*
- Nec obijciat quisquam ex eo, quod nos ipsi superius attulimus, nempè vnum quēque

que administratorem cōueniri posse in solidum ad rationes reddendas, quasi hinc arguat, causam redditionis rationum esse indiuiduam . Quippè rectè quis hunc in modum argumentabitur : sunt plures ad rem indiuiduam obligati, ergo vnusquisque conueniri poterit in solidum *Pomp. l. via de seruitutibus, Paulus l. vltima de seruitute legata, Vlp. l. 11. §. si in opere de legatis 3.* At non vtique rectè quis arguet è contrario tali pacto ; Plures obligati tenentur in solidum, ergo res in obligationem deducta est indiuidua . quandoquidem apertissimè constat obligationem dandi quantitatem esse, omni respectu diuiduam *d. l. 2. §. 1., ibiq; vniuersi, & in l. 4. §. caso, ff. de verborum obligationibus* : attamen complures correi quantitatis debitæ, (quorum instar sunt administratores, vt superiùs ostendi) in solidum adstringuntur, nè dùm collectiue, verùm & distributiue, ita vt singuli in solidum conueniri queāt *Tabol. l. 2. Vlp. l. 3. §. vbi duo Papin. l. reos 11. §. cum tabulis de duobus reis.*

Fateor quidèm, quod *Gratianus discep. forens. cap.*

cap. 641. num. 8. i. 4., & *Menochius de arb. iud. casu* 209. nu. 31. muniti auctoritate Bal. in l. si plures nu. 17. C. de condit. insertis, affirmant causam redditionis rationum indiuiduam esse. Sed & illud quoque subijcio, nēpè duo Iura ad hoc probandū à Bal. allegari. Alterum est *Scauola l. creditor* 60. §. 1. *mandati*, vbi nil prorsum de hac re agitur: Alterum est *Pomp. l. qui sub conditione* 110. de conditionibus, & *dem. statuentis*, vt conditio rationum reddendarum, sub qua libertas fuerit seruo data, plenè impleri debeat; Ideòque si duobus contutoribus centū legata fuerint sub conditione, si rationes reddiderint, atque alteruter plenè reddiderit: Is dumtaxat legatum consequetur: non etiam alter, qui conditionem implere detractauerit. Ad hoc *Bal. assert* *Vlp. l. si ita* 13. de manumissis test.

Sed (pace tanti viri, quem nostrates aiunt omnia sciuisse, & nihil ignorasse) neque *Pōp. d. l. qui sub conditione*, neque *Vlpianus d. l. si ita* id probant. Non certè *Pomp. qui pē* qui de vnico tantummodò eodēque seruo loquitur, cui libertas data fuerat
sub

sub conditione, si rationes reddiderit. Constat autem, conditionem tamen si vndeque diuiduam (utpotè in quantitate danda consistentem,) si vni, eidemque legatario adijciatur, totalitèr implendam esse; Nec posse in partes scindi *Iul. l. qui duobus 23. Tabol. l. cui fundus 55. de condit., & demonstrat.* Id verò non pendet ex eo, quòd conditio dandæ quantitatem indiuidua sit, contra *Paulum d. l. 2. §. 1. de verborum obligat.*: sed aliundè progreditur, nempe, quod alioquin si legatarius posset conditioni huiusmodi pro parte parere; utique pro parte legatum agnoscere posset, & pro parte respondere: Quod sanè absurdum foret *Paul. l. 4. de legatis 2.* Atquè hanc adamussim rationem præstant *Iul. & Tab.* locis citatis, cur conditio dandæ quantitatis vni eidemque legatario adscripta (licet suaptè natura diuidua) nequeat pro parte expleri. Cæterum, si quantitatis dandæ conditio non vni, sed duobus imponatur legatarijs; profectò diuisa in singulas personas esse videtur; Vt proinde alterutri legatario pro parte implenti

pars

pars legati debeatur : quanquam pars altera deficiens cum sua conditione legatario agnoscenti accrescat, idem *Iab. l. si quis legata 53. S. ultimo, & d. l. cui fundus 55. de condit., & demonstr.*, Idemquè est, cum vnus legatarius vice fungitur duarum personarum, vt est cōmunis duorū seruus *Iul. l. 1. S. communis de stip. seruorum*. Quandoquidem si communi duorum seruo legatum sit sub conditione dandi potest conditioni pro parte pareri, vt pars legati acquiratur *Paulus l. qui heredi 44. S. si duorum*, vbi *Gl. versiculo contra eodem tit. de conditionibus, & demonstr.* Imo verò hæc dandi conditio vel vni, eidemque legata rio adiecta, interdum scinditur ; veluti cum solum pro parte impleri potest : tunc enim legatarius & pro parte legatum adipiscetur, idē *Paulus l. Plautius 43. vers. item scinditur, & Scauola l. tales 111. eodem tit. de condit. & demonstr.*

17 Minus rectè igitur *Baldus ex Pompon. d. l. qui sub conditione arguit*, redditionem rationū indiuiduam esse ex eo, quod qui sub cōditione rationum reddendarum liber esse iussus est, integram debeat conditionem

nem implere, vt libertate donetur. Minus, inquam, rectè *Baldus* arguit; cum inibi Iurisc. agat de conditione, vni tantum legatario adscripta, quæ siuè diuidua, siuè indiuidua sit, semper, & indistinctè solida implenda est; ne alioquin absurdum illud contingat, vt legatarius pro parte implendo, pro parte possit legatum agnoscere.

Quod autem attinet ad *Vlp. d. l. si ita 13. de manum. testam.*, quem *Bald.* itidem producit, ad probandum, quod rationum redditio sit indiuidua, nil pariter vrget: nam Iurisc. loquitur ibi de conditione Insulæ edificandæ, vel statuæ ponendæ. Huiusmodi autem conditiones longè distant à conditione rationum reddendarum, quippe quæ, cum circa administrationem pecuniarum, aliarumue diuisibilium rerum versetur; proculdubio diuidua & ipsa est, vt superius diximus ex *Paulo l. 2. §. 1. de verb. obligat.* Aliud est in conditione Insulæ construendæ, siuè statuæ erigendæ: hæc enim circa rem suaptè natura indiuiduam vertitur *Vlpian. l. stipulationes non diuiduntur 72.*

K

alleg.

alleg. tit.: Ideòque indiuidua est, proindeque ab omnibus impleri debet *Pomp. d. l. tales.*

Sed esto millies causa redditionis rationum indiuidua: adhuc non foret laicus conuētus simul cum clerico administratore, remittendus ad Iudicem ecclesiasticum. Quippè non foret res indiuidua secundū naturam, vt patet (versaretur enim circa administrationes pecuniarum, aliarūue rerum, quæ suaptè natura diuisionē recipiunt,) sed indiuidua dumtaxat foret secundū ius. qua in specie absolutum est, (præsertim in Regno) laicum reum non esse simul cum reo clerico ad ecclesiasticum forum remittendū. Quapropter si actio hypothecaria (quæ prædijs, alijsue rebus diuiduis plerunque inheret, ideòque naturaliter & ipsa diuidua est; licèt iuxta iuris censuram indiuidua habeatur *l. 1. C. 2. C. si vnus ex plur. heredib. l. 1. C. de luit. pignor. Pompon. l. 8. §. si vnus de pignorat. act.*) aduersus duos, rem indiuisam communiter possidentes, quorum alter sit laicus, alter clericus, in foro laico proponatur: solus

cle-

clericus possessor ad forum ecclesiasticū
 remittitur: nequē illuc laicus reus tra-
 hetur, nil refragante illa iuris indiuidui-
 tate, quæ actioni hypothecariæ inest;
 neque vlla causæ continentia, siuē con-
 nexione obsistente, atque ita pluries in
 S. C. diffinitum testatur *Capyc. lar. consult.*
55., eoq; prius *Capyc. dec. 173.*, ibiq; *Petra*
addens, cōsonat *Gram. dec. 21. de Franch.*
dec. 426. Andreol. cōtr. 206. par. 3. Reg. Conf.
D. 10: Baptista Hodierna ad surd. dec. 110. n.
11. Carleual. de Iudic. lib. 1. tit. 2. disput. 2. n.
19. Thor. in compend. decis. par. 3. sect. 3.
ver. remissio causæ petita per clericum fol.
64. qui, & itā in causa indiuidua pronū-
ciatum testatur, & como 1. vers. clericus
litigans simul cum laicis. Idemque alibi
quoq; seruari fatentur Clar. sentent. crimin.
S. fin. quæst. 36. intra num. 46., & Alex. Am-
brof., tametsi Iudex ecclesiasticus in tract.
de Immun. & libert. Ecclesiast. cap. 20. n. 10.
ex Igneo l. 1. S. si quis in villa num. 17. ff. ad
Syllan.

Neque contrarium est, quod Pontifex sta-
 tuit in *cap. Ioannes de testamentis*, nempe
 Clericum, atque laicum, executores te-

- stamenti relictos, esse ambos coram
Iudice Ecclesiastico conueniendos, vt
defuncti voluntatem adimpleant. Non
inquam, contrarium est; cum textus il-
le loquatur de legatis pijs, per vtrun-
que executorem præstandis: Qua
in causa proculdubio Ecclesiasticus Iu-
dex competens est *cap. tua nobis 17. vbi
glo. versicul. pijs eodem tit. de test. l. nulli
28 C. de Episcopis, & Clericis.*

- Minus obstant *Pap. l. vltima de quibus rebus
ad eundem Iudicem eatur, & Gord. l. 5. C.
arbitrium tutela*, alijque illuc ab Accursio
congesti *gl. vltima*, statuentes, admi-
nistratores omnes coram vno, eodẽque
Iudice conueniendos esse. Quandoqui-
dem ex eodem Accursio inibi, ea ratione
id sancitur, ne scilicet continentia causæ
diuidatur. Atqui vbi versamur in con-
flictu Iurisdictionis laicæ, & Ecclesiasti-
cæ, indubitatum in Regno est, nullam
continentiæ causæ rationem haberi; Ob
idque reum laicum coram laico, reum
verò Ecclesiasticum coram Ecclesiast.
Iudice conueniri: quanquam conne-
xio causæ intercedat, vt ex *Foll. testatur
Cap.*

Capye. Latro d. consul. 55. nu. 20.

- 21 Quin id ipsum obtinet quoq; Iure cōmuni,
 quo receptum est, vt causæ connexio
 non operetur, vt corā vno, eodemque
 iudice conueniantur plures rei, qui fo-
 ro diuerso subijciuntur; ne alioquin iu-
 risdictiones inuicem perturbentur *cap.*
ultimo vbi Glo. verbo super proprietate de
Iudicijs Cancer. Variarum cap. 10. de con-
tent. iurisdictionis num. 100. & cap. 16.
de litis contestat. num. 135. Dominus Ho-
dierna loco citato num. 14. Casarus in specu-
lo peregrinarum questionum lib. 1. qu. 26. nu.
15. : Iisque omnibus prius Bartolus in l.
in cōdato 13. S. duobus ff. commodari l. as.
in l. nulli C. de Iudicijs num. 6. Ioannes de
Imola conf. 139. n. 7. & conf. sequenti num.
2. 4. & 5. & conf. subsequenti n. 1. Sed præ-
ceteris huc confert Carleual. lib. 1. tit. 2.
disp. 2. n. 13. et 19., qui exemplificans spe-
cies, vbi continentiae causæ ratio non
fit habenda, hæc ait: Potest autem propo-
ni commodissimum exemplum in Iudicio fa-
cto aduersus plures reos ob delictum commis-
sum, in quo sint complices, vnus laicus, alter
clericus: Vel in negotio tangente Clericum,
& lai-

*Et laicum; Nam Iudicium diuidendum est, tamen si sit eiusdem continentie, & qua ex parte tangit laicum, tractandum coràm seculari, qua ex parte Clericū, coràm Eccles. Ibi-
dēque innumeros citat DD. consentien-
tes.*

Præterea aliud afferri posset argumentum, cur in nostra specie laicus administrator coràm Iudice laico; administrator vero Eccl. coràm Eccl. non sint conueniendi: sed ambo trahi debeāt ad vnum, eundē-
que Iudicem, ideòque ad Eccl., vtpote ad digniorem. Argumentum ex eo deducitur, quod si laicus administrator coràm Iudice laico, Eccl. coràm Ecclesia-
stico conuenirentur; illud contingere posset absurdum, vt scil. laicus reus absolueretur; Eccl. autem damnaretur: vel
è contrario.

Respondemus primò absurdam hanc sequelam non esse in dubio præsumendā; tum quia futurus euentus in dubio non
22 præsumitur euenturus *l. sufficit 56. ff. de
condicione in debiti*. tum etiam, quia vter-
que Iudex nempè laicus, & Eccl. vir bo-
nus in ambiguo præsumitur *l. continuus*

37. *S. cum ita ff. de verborum obligationibus*, cum cæteris confocijs; ob idque præsumendum est, sententias inuicem conformes, Iuribusque consonantes, ab utroque Iudice prolatum iri; eoque fortius, quòd nedum Iudices, (qui speciatim viri boni passim in Iure nuncupantur) verum, & reliqui homines vniuersi in-
- 23 ambiguis iusti existimentur *l. merito ff. pro socio*.

- Respondemus secundò huiusmodi absurdū ita demum vigere, si vnus idemque reus à Iudicibus diuersis, & condemnandus, & absoluendus foret: tunc sanè sententiæ, veluti mutuo repugnantes, circa vnum idemq; subiectum erunt euitadæ iuxta *l. ubi repugnantia 14. de regulis iuris*; Secus est, vbi sententiæ inuicem diuersæ, diuersas quoque respiciant personas, Crauetta *cons. 232. num. 3. Fachineus cōtro. libro 9. cap. 31.*, cuius verba, tanquam huc apprimè pertinentia, libuit asserre: *Absurdum verò*, inquit Fachin., *nullum est diuersas proferri sententias, cum de causa agatur diuersarum personarum, ut patet ex cap. interrogatum 2. quæst. 5. ex l. si quis uxori*

ri in principio, ff. de furtis, ex l. probius, ff. de incendio.

25 Neque nos quicquam turbat vulgaris illa, nostratum maxima, quod scilicet minus dignus trahatur à digniori, ideòque Iudex tantum Eccl., veluti laico longè dignior, procedere debeat in causa administrationis, per Eccl. personam, atque secularem iam gestæ. Quandoquidem consequentia illa, inquit Fach. idè loco cit. bona non est. Dignior est Iudex Eccl.: Ergo tantum ipse cognoscere debet. Bona esset collectio, si unus tantum Iudex hac in re constituendus esset, vel Eccl., vel secularis, tunc potius Eccl., tanquam dignior, eligendus foret: sed non versamur in his terminis: Nihil enim prohibet, quòminus uterque Iudex cognoscat: Eccl. quantum ad personam clerici: secularis quantum ad personam laici.

26 Non utique inficior, sed constantèr assevero, Ecclesiasticam potestatem nimis esse seculari præstantiorem, ex traditis ad Can. duo sunt 10. & can. sequenti distin. 96. alibique frequentèr; Quod, & affatim prosequuntur Philippus Mainardus de privilegijs Eccl. art. 6. nu. 1. Cypr. Beneti in opusculo

sculo de auctoritate Romana, Eccl. & Alex. de S. Lepidio de Eccl. potest. par. 2. cap. 4. et 6. non, inquam, id inficior. Verum & illud subijcio, nempe a Domino ipso, à quo & sacerdotium, & Imperium promanauit, ut in principio Authenticorum quomodo oporteat, Gl. ad Nicolaum Pont. can. cum ad verum 6. ver. discreuit dist. eadem 96. discretas inuicem fuisse iurisdictionem Eccl., atque secularem; aded ut neutri liceat proprios limites transcendere, nec altera alterius munera explere queat d. can. cum ad verum: Quod, & statuerat tex. Can. quoniam 8. distin. 10. idq; ipsum admonuit Gelasius Papa d. Can. duo sunt eadem dist. 96. inquit, duo sunt quippe Imper. August. quibus principaliter hic Mundus regitur: auctoritas Sacra Pontificum, & Regalis potestas, concinit, Leo Pontifex Can. nos si incompetenter S. item cum David. 2. q. 7. Ludouico Augusto hunc in modum rescribens: Dux sunt persone, quibus Mundus iste regitur: Regalis videlicet, & Sacerdotalis. Sicut Reges presunt in causis seculi, ita Sacerdotes in causis Dei. Præ omnibus id probat Christus Dominus Matthæi 22

L

Mar-

*Marci 12., & Luce 20. inquit: redde-
 re, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei
 Deo. Quæ de re Cacharanus dec. 160. nu. 5.
 & sequenti. Hinc Abbas ad cap. 1. n. 11.
 verbo sed postea de officio Iudicis ordinarij,
 hæc verba refert, ab Innocentio prolata:
 Iudex secularis non est inferior, sed par
 26 Iudici Eccl., quod, & tradit Redin. de
 Maiestate Principis verbo nō armis solum de-
 coratam par. 2. num. 146. & 168. Id verò
 intelligi oportet proportionabiliter, at-
 que respectiuè, vt. s. quemadmodū Ec-
 clesiastica Iurisdictione sese habet erga
 subditos Eccl.; Ita, & secularis erga
 subditos seculares: ob idque altera non
 subordinetur alteri. Quapropter ap-
 pellatio interposita à Iudice seculari
 ad ipsum Pontificem in ijs, quæ ad tem-
 poralem iurisdictionem Pontificiam nō
 pertinent, minimè consistit, vel eodem
 Pōtifice sic statuente cap. si duobus 7. S. de-
 niq; de appellationib. ibiq; Glossa verbo credi-
 mus, hæc verba pronunciat; & ita patet,
 quod Iurisdictione tēporalis non pertinet ad Ec-
 clesiā, nec de ea debet se intromittere in præiu-
 dicium Iudicis secularis; idq; cōfirmatur ex
 cap.*

cap. nouit 13. de Iudicijs, vbi Innocentius III. hæc verba edit. Non putet aliquis, quod Iurisdictionem Illustris Regis Frācorum perturbare, aut minuere intendamus, cum ipse iurisdictionem nostram nec velit, nec debeat impedire, quod, & inibi notat Decius nu. 12. idemque habetur cap. 5. & 7. qui filij sint legitimi, & cap. 2. de priuilegijs.

Maneat igitur, in re nostra, administratorē laicum esse corā laico Iudice conueniēdū, Ecclesiasticū vero corā Eccl. neq; priorē Iurisdictionē esse à posteriori turbandam, ne alioquin inter vtranque institutatur actio finium regundorum.

Sed autem quandò fines regundos memoravi, meos quoque me ipsum regere fines, reminiscar oportet, ne scilicet prolixiori sermone, atq; longiori tædio purgatissimas offendam aures iudicantium. A quibus, vtpote Diuino, Cæsareoque. Iure præditissimis, firmitè spero, pronunciatum iri, vt quod est Dei, detur quidē Deo: sed quod est Cæsaris, nō auferatur Cæsari.

INDEX.

A

Absens quis dicatur in materia Authentica
presente C. de fideius. n. 6. p. 63.

Absens dicitur, qui non est sub iurisdictione iudicis, coram quo facta est obligatio, n. 8. p. 63.

Actio hypothecaria licet in rigore sit individua, quandoque fit diuidua, n. 18. p. 74.

Actor nondum contestata lite potest contra quem vult ex insolidum obligatis procedere, n. 9. p. 64.

Administrator ratione administrationis sortitur forum tanquam per contractum, n. 8. p. 10.

Administratores possunt insolidum administrare, n. 3. p. 62.

Administratores relictæ à testatore absque enunciatione diuisionis tenentur in solidum, n. 2. p. 62.

Aduocatus licet Clericus delinquens in defensione litis coram Iudice laico, ab eodem plectitur pœna pecuniaria, n. 60. p. 52.

Ambigua decidenda sunt secundum verborum significationem, n. 55. p. 40.

Apo-

*Apostata dimisso habitu in crimine deprehensus,
vel arma militaria deferens à Iudice secula-
ri punitur, n. 10. p. 10.*

*Argumentum à feudo ad officium valet, n. 39. p.
32.*

B

Beneficium Authenticae praesente C. de fide-
ius. est simile beneficio Auth. hoc ita C. de
duob. reis, n. 7. p. 63.

*Beneficium neque Ecclesiasticum dici potest, nisi
auctoritate Episcopi constitutum sit, n. 22.
p. 17.*

C

Causa realis inter clericum, & laicum tractari
debet coram Iudice laico ratione rei sitae, n.
47. p. 37.

*Causa redditionis computorum est indiuidua, n.
12. p. 67. sed vide n. 15. p. 68.*

*Causa redditionis computorum dicitur diuidua,
& quare, n. 15. p. 68.*

*Causa connexio non operatur, ut coram uno,
eodemque Iudice conueniantur plures, qui di-
uerso foro subiiciuntur, n. 21. p. 77.*

Cau-

*Causæ indiuiduæ unum requirunt iudicem, n. 13
p. 67.*

Clericus administrator rerum secularium, ratione administrationis sortitur forum seculare tanquam per contractum, n. 8. p. 10.

Clericus administrator potest considerari sub duplici formalitate, scilicet tanquam clericus, et tanquam administrator, n. 28. p. 22.

Clerico administratori montis maritagij petenti se remitti ad Iudicem Ecclesiasticum fuit denegata remissio à S. R. C. n. 62. p. 53.

*Clericus assassinus punitur à Iudice laico, n. 9.
p. 10.*

Clericus diu sæua exercens, vel ioculator, vel goliardus, aut actualiter degradatus à laico recognoscitur, quod idem dicitur de incorrigibili, vel coniugato habitum, et tonsuram non deferente, vel clerico macellario, carnifice, et tabernario, vel bigamo, vel tandem de eo, qui in carcere fecit se clericari, n. 11. p. 10.

Clericus in aliqua arte, vel seculari administratione delinquens Recognoscendus est à Iudice laico, n. 1. p. 5.

Clericus nequit esse tutor dativus, n. 36. p. 29.

Clericus occasione feudi convenitur coram Iudice laico

laico, n. 38. p. 32.

Clericus poterit conueniri coram Iudice laico causa depositi facti coram illo, n. 17. p. 14.

Clericus potest fori priuilegium perdere, ex quadam necessaria consequentia ex aliquo antecedenti deducta, n. 18. p. 14.

Clericus quamuis volens, non potest foro Renunciare, n. 8. p. 10.

Clericus qui depositum recepit à Iudice laico, potest ab eodem cogi ad illud restituendum, n. 46. p. 36.

Clericus quoad forum diuerso modo iudicandus est, si tutelam legitimam exercuit quàm si nō legitimam, siue aliam quamcunque animo lucrificandi, ~~et~~ ratio, n. 31. p. 24.

Clericus, siue agatur ciuilitè, siue criminaliter, in casibus non exceptis conueniendus est coram ecclesiastico Iudice, n. 12. p. 12.

Clericus tutor tutelam à manu Iudicis laici recipiens tenetur reddere computa coram Iudice laico, n. 30. p. 23.

Clericus ut fori priuilegium amittat, non semper indiget monitione, n. 4. p. 9.

Clericum volentem posse beneficio immunitatis renunciare, probatur nouis argumentis contra aliorum placita, n. 41. p. 33.

Cle-

Clerici de Iure communi debent ab officio secularium desistere, n. 1. p. 56.

Clerici etiam de Iure Regni prohibentur officia secularia exercere, n. 4. p. 58.

Clerici negotiatores, ut propter delictum in huiusmodi negotiationibus Patratum, puniri valeant, ter prius monendi sunt, vel unica saltē synodali monitione, n. 3. p. 8.

Clerici propter secularia munera ab altaris obsequio abstrahuntur. n. 2. p. 56.

Concilium Tridentinum an secundum omnia capita in Regno receptum sit? ubi varia exempla. n. 59. p. 46. eiusque capita 8. et 9. in sess. 22. explicatur, n. 50. p. 38. & n. 53. p. 39.

Continentia causa in ratione computorum facienda per laicum, & Ecclesiasticum non considerari potest, precipuē in nostro casu, n. 1. p. 61.

Continentia causa non consideratur inter iurisdictionem Ecclesiasticam, & laicalem, n. 20. p. 76.

Correus an, & quando potest in solidum conveniri, n. 4. p. 62.

Cura loci erecti absque Pontificali auctoritate

D

Dictiones recipiunt interpretationem secundum subiectam materiam, n. 57. p. 41.
Dispositio Authentica hoc ita C. de duobus reis locum habet, cum omnes rei debendi sunt praesentes, n. 5. p. 63.

E

Ecclēsia tanquam Iustitiæ cultrix suum unicuique tribuit, n. 29. p. 23.

Ecclesiastica potestas est Seculari præstantior, n. 26. p. 80.

Ecclesiastica persona prohibentur publica officia exercere etiam attento Iure Regni nostri neapolitani, n. 2. p. 7.

Episcopus exequuntor coram Iudice laico tenetur reddere rationem, n. 25. p. 18.

Episcopus potest suos officiales quamvis laicos ratione officij cognoscere, n. 43. p. 35.

Episcopus quamvis exequuntor legatorum piorum tenetur inuentarium facere coram Iudice seculari, n. 24. p. 18.

Episcopus visitando loca, quæ nam debeas inspicere, n. 52. p. 39.

Exe-

Exemptus suscipiens administrationem in aliquo loco, tacite renunciat exemptioni, n. 37. p. 31.
Exercitia secularia sunt contra perfectionem ecclesiastica dignitatis, n. 3. p. 57.

F

F*orum pupilli debemus attendere, non tutoris n. 34. p. 28.*
Futurus euentus in dubio non praesumitur euenturus, n. 22. p. 70.

H

H*omo potest diuersis respectibus, diuerso in re, & qualitate censerī, n. 40. p. 33.*

I

I*udex competens tutoris qualis sit, n. 32. p. 27.*
Iudex ecclesiasticus, an quia dignior seculari trahat ad se secularem, n. 25. p. 80.
Iudex ecclesiasticus est competens pro exequutione legatorum piorum, n. 19. p. 76.

Iudex laicus potest punire etiam clericum propter
offensam Regijs Officialibus factam, n. 16.
p. 13.

Iudex nequit falcem immittere in messem alie-
nam, n. 11. p. 66.

Iudex secularis poterit punire clericum, ex fa-
cultate illi à Summo Pontifice concessa, vel
si Ecclesiasticus se negligentem ostenderet in
illo puniendo, n. 14. p. 12.

Iudice recusato ab alterutro ex correis potest con-
tra alterum indicari, n. 10. p. 64.

Iustus in dubio quilibet aestimatur, n. 23. p. 79.

L

Laicorum cura potest stare cum visitatione
Episcoporum, n. 53. p. 39.

Legatum factum sub conditione pluribus, an ab
unoquoque poterit pro parte adimpleri condi-
tio, ad consequendum legatum? n. 17. p. 72.

Leges de iure iurando in litem an habeant locum
contra Ecclesiasticos? n. 27. p. 21.

Locus absque Episcopi auctoritate constructus, ne
pius quidē dici potest, nisi quatenus opponatur
impio, n. 21. p. 17.

Locus licet extructus à Clerico si absque auctori-
tate

rate Episcopi profanus est, n. 20. p. 10.
Locus non dicitur Ecclesiasticus, ni constructus
sit auctoritate Episcopi, n. 19. p. 16.
Loca erecta auctoritate Episcopi possunt ab eo-
dem visitari, n. 50. p. 38.
Loca erecta per laicos in eorum causis dignoscunt
Iudices laicos, ni auctoritate Episcopi erecta
sint, n. 48. p. 37.
Loca erecta per laicos etiā auctoritate Episcopi
cognoscunt laicos, tanquam eorum Iudices in
temporalibus. Sicque decifum, n. 49. p. 38.

M

Monitio non est conditio sine qua fori priui-
 legium non perditur, n. 26. p. 20.
Monitio operatur, vt clericus in persona puniri
possit, n. 6. p. 9.
Monitio non requiritur cū clericus non exerceat
illicita, licet absque monitione fori priuilegium
perdat, n. 7. p. 9.
Monitio Requiritur tantum cū exercentur illi-
cita, n. 5. p. 9.

Obligati in solidum ex causa administrationis possunt separatim conveniri , n. 14. p. 68.

Officia publica exercere prohibetur Clerici, etiam attento Iure Regni nostri Neapolitani, n. 2. p. 7.

Officij qualitas specificat forum, n. 45. p. 35.

Officiales sortiuntur forum ratione officij, n. 44. p. 35.

P

Pactio nequit clericus fori privilegio renunciare, secus absque pacto, n. 42. p. 33.

Potestas ecclesiastica est seculari præstantior, n. 26. p. 80.

Potestas æconomica Principis est, ~~et~~ talis censetur ea, quæ versatur circa redditionem computorum alicuius administrationis, n. 61. p. 52.

Pragmatica disponit, ne clerici exerceant secularia officia, ad hoc ne delinquentes petant se remitti, n. 6. p. 58.

Pragmatica nostra loquitur de omnibus officijs, siue iurisdictionalibus, siue non iurisdictionalibus.

libus, n. 5. p. 58.

Princeps potest clericum punire, ni tanquam Index, saltem tanquam Dominus, n. 62. p. 53.

Principes à Deo Ecclesiam tuendam suscipiunt, n. 13. p. 12.

Pupillus an debeat esse de iurisdictione illius, qui tutorem dat, n. 33. p. 28.

R

Ratio generalis non coarctatur ab uno tantum casu, n. 8. p. 59.

Ratio quæ militat in officijs iurisdictionalibus, est applicanda ijs, quæ annexam non habent iurisdictionem, idque ex mente Pragmatica, n. 7. p. 59.

Rectores hospitalium non erectorum auctoritate Episcopi tanquam purè laici, sunt coram laico conveniendi, n. 58. p. 45.

S

Sententia mutuo repugnantes circa unum, idemque subiectum sunt evitanda

T

T *Vior non habet fori declinatoriam, n. 35.
p. 28.*

V

V *isitatio locorum piorum facienda ab Epi-
scopo non trahit secum redditionem com-
putorum, n. 51. p. 38.*

*Vox qualibet in iure vniuersalis recipit restri-
ctionem, n. 56. p. 40.*

VA1

1531698